150.5 — Eskimo

421
E714 (R)
J5
1867

GUACANAGARI
MONTEZUMA
GUATIMOTZIN
POWHATAN
POCAHONTAS
SAMOSET
MASSASOIT
KING PHILIP
UNCAS
TEDYUSKUNG
PONTIAC
CAPTAIN PIPE
LOGAN
CORNPLANTER
JOSEPH BRANT
RED JACKET
LITTLE TURTLE
TECUMSEH
OSCEOLA
SEQUOYA
SHABONEE
BLACK HAWK
KEOKUK
SACAGAWEA
BENITO JUAREZ
MANGUS COLORADAS
LITTLE CROW
SITTING BULL
CHIEF JOSEPH
GERONIMO

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM
TO
THE NEWBERRY LIBRARY
1911

JESUSJB KRJSTUSIB

ajokertutingita

pijariakarnerpângôningit.

A Summary

of

Christian Doctrine.

oder:

Hauptinhalt der christlichen Lehre.

E. Bastaniermullo & Dunskymullo.
Nênertaulaukput Lœbaume. [1867.]

THE NEWBERRY LIBRARY · CHICAGO

Nagliktavut Sorrutsit!

Aglait tamakkoa ajokertortaujutiksapsingnut, Gûdib kajusimaninganik piulijauniptingnut illingavut; kattersorsimavut aglait hailigit okausinginit pijariakortonerpânit, âkiksortaumavullo apersutinut kigudsinullo.

Kollangilagut kuviagidlarniarapsigik, tâpkonane naitomik okautigijaungmata Jêsusib, tâpsomalo Apostelingita ajokertusingit, miksekârnînaujut illisimaniôlutiglo pitsartuniôlutiglo inosiôjut. Tâpkonane nagvarpase Gûdib kajusimaninga pijomajangalo piloringniksapsingnut, apkusinetuarlo inôtsemut nâksaungitomut.

Nâmaktomik illiniarupsigik — sôrlo neriugaptatut — okautsit tamakkoa issumamiutarituinangikupsigik, torkorupsigigle ômatipsingne, kaumaneriniarpase apkutipsingne pilloringnartomik naggaserkârtinase nunamênipsingnik.

Tagvunga tikkinginipsingne tussujutigidlarpapse, ômatise ikkoalakovlugit naglingnerme piulijipsingnik, okautaujungnangitomik nagligijipsingnik, inôserminik tunilauktomik pivluse, aungminiglo kovisilauktomik ajornipse issumagijaujungnaerutiksanginnut. Uvaptingnêpok kaut tamât sillaksûb naggatânut; sorrutsit nagligiluarpait, piniarvigivait, tuksiarningit, kenuningit kamagivait ômatingallo kuviagivâ pitsiarvigilugit, timingitigullo tarningitigullo saimarlugit.

Omatekarkojomadlarpapse kibliktaumajomik, opigosuktomik, ungajomiglo, nagligosuktomiglo, taettekartomiglo Atâtamik killangmêtomik, taimâk saimanartunik issumakarvigijipsingnik. Ernetuanetauk tokkomut tunigamiuk pivluse, inôsekarkovluse nâksaungitomik okpernermut tâpsomunga. Tagva kivgartorniarpasse sivôrajuiluse, pijariakortolitsiniarposelo, kaut tamât tuksiarvigilugo, ômamut illungertortomut okperluse taettekarluselo, sôrlo kittorngat naglingnartut atâtatik nagligijatik tuksiarvigingmatigik.

Tussudlarivogut Anernerub hailigiub ômatipsingne innekaromadlartub nippinganik tussâtsiarkovluse, asserorsimanipsingnik ajornipsingniglo kaujitipasc, Jêsuse Kristuse ânanausitipago ômatipsingne, inuit ilûnatik piluartomigle okpertokotingita piulijingititut; anernise kigligiksarvigikpagit kitorngaunipsingnik Gûdemut, illupsingnelo nipliâkpat: „Abba, nagligosuktotit Atâtak!“ Jêsusib okausinginik erkaumatipase, miksekârnernut tamainut tessiorpase, ajokertorpasselo piniarnermik kuviagijanganut.

Tamaltomunga aglait ânanât ukkua pigisigik, Piulijipsingnut kujalijutigilugit, attorsigik saimanartomik ômatipsingnut; Jêsusib Apostelingitalo ajokertusinginêtsainaritse; ômamiutekaînaritse ajungitunik Jêsusib akketudlartomik piniulauktanginik piksapsingnut; timipselo tarnipselo kuviasutigilikko Gûde Piulijivut!

OKAUTIGIJAUJUT AGLANE UKKUNANE.

Sivorlêjut, Aglait hailigit.

I. Gûde, tapsoma illinganinga piniarningillo.

II. Engelit.

III. Jnûb illinganerilauktanga kiglinganit, kattangninga, asserorningalo.

IV. Jnûb piulijauninga Jèsuse Kristusemut.

V. Atâta, Ernek, Anernerlo hailige.

VI. Apkusinek piloringnermut, okpernermut Jêsuse Kristusemut.

VII. Okpernerub paungangit, ubvalo ivsornailinek.

VIII. Malliktingit. Jnôsek naglingnerme, mallingnerlônêt Gûdib perkojanginik.

IX. Jllagèt ubvalo okpertokattigêt Jèsuse Kristusemut.

X. Baptijut hailige.

XI. Komunione hailige.

XII. Tokko, odpertullo angerarningit Nâlekamut.

XIII. Jêsusib Kristusib tikkipsâromârninga, tokkungajullo tupaktitaujomârningat.

XIV. Sillaksoarmètut tamaita erkartuivingme sakkijariakaromârningit.

XV. Piloringnek issokangitok, ôminarnerartaumanerlo issokangitok.

Sivorlêjut.

Aglait hailigit.

1. Ajokertutsit piulijaunartut, Kristusemut okpertunut illingajut, suna okautigivatsûk?

Ajokertutsit tamakkoa okautigivât, Gùdib pijomajanga piloringniptingnut Kristuse Jèsusekut.

2. Nane Gudib pijomajanganik tamattominga piloringniptingnut illingajomik nellojungnairtitauvitâ?

Tamattominga nellojungnairtitauvogut aglane hailigine, Testamentetokame Testamentetâmelo, Gûdib okauserijangine inungnut.

Jtaksoak Gùdib sivorlit okarvigilauramigit unuktoertorlune sunatuinarniglo illiorlune nellautaijutigut, kingorlerpâmik Ernekut okalaukpok uvaptingnut. Ebr. 1, 1. 2.

3. Suna aglaksïmavâ (Testamentetokame)?

Testamentetokame aglaksimavut:

a. Unipkautsit sillaksùb inùglo sivorlerpâk pingortitauninginnik.

b. Unipkautsit Gûdib innukotinginnik, Israëlib kitorngangiinnik.

c. Gùdib okausingit inukaltigêngnut taipkonunga.

d. Nellautainerit Jêsuse Kristusemik, nâlegauvinganiglo.

(Aglait ingmigolingajut **17**it unipkausertagit, 5illo ajokertusertagit, **16** illo nellautaimajoktagit.)

4. Suna aglaksimavâ (Testamentetâme)?

Testamentetâme aglaksimavut:

a. Jêsusib Kristusib inôninga.

b. Unipkautsit illagèktokotingita tungatitauninginik nuname.

c. Jêsusib Kristusib, Apostelingitalo ajokertusingit.

d. Nellautaimanerit, nalegauvingata innertitauninganik.

(Aglait ingmigolingajut **5**it unipkausertagit, **21**it Apostelinit illagênut, atautsit nellautaimajoktagit.)

5. Suna pitjutigilugo ajokertutsit ilûnatik aglait hailigit tungavituarivattigîk tammarnangitomîk?

Aglait hailigit Gûdemut illumiulitaumavut, Anerningatalo aulatsininganut aglaktaumavut Profètinullo Apostelinullo.

Gûdib inungit ivsornaitut taipkoa okâlalaukput Anernerub ajunginerub kajungertimagit, 2 Petr. 1, 21.

Manigoijuble, Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangat attimne, tâpsoma ajoker-

torniarpâse tamainik, erkaitiluselo tamainik, okauseri-lauktamnik ilipsingnut. Joh. 14, 26.

Okâlangilagut okautsinut innuit sillatuningit maliklugit, okautsinulle Anernerub ajunginerub ajokertusingit maliklugit. 1 Cor. 2, 13.

Sorrusionernit kaujimagangne aglait hailigit, tâpkoa ajokertortauvigijungnarpatit piulijaukovlutit okpernermut Kristuse Jêsusemut. Aglait tapkoa ilûnatik Gûdemut pititaumajut attornarput ajokertutsemut, innerterinermullo âkiniarnermullo pitlarnermullo idluarsinerme.
2 Tim. 3, 15. 16. (Rôm. 15, 4. Ebr. 2, 3. 4.)

JNGMIGOLINGAJUT SIVORLIT.

Piloringnerub tungalitauninganik okâlajut.

Kapitel I.

Gûde, tâpsoma illinganinga piniarningillo.

1. Kanok aglait hailigit kigligiutsivat Gûdekarnek pivlugô?

Gûdekarmat, aglangne hailigine okautigijauvok kaujimajaujotut inungnut ilûnainut.

Gûdemut pijomajok, Gûdekartomik okpertuksauvok. Ebr. 11, 6.

Gûdekartomik nellojokangilak tâpkonane; Gûdib mattominga nellojungnaitilaungmagit; Gûdib illinganinga takkuksaungitok, tamadsa ajugakangininga Gûdioningalo issokangitok, sillaksûb pingortitaukârninganit takkuksaungmat, piniarnerit ullernaigijaukpata; taimaimat passijaungijutiksakangilat. Rom. 1, 19. 20.

Iglut tamaita senajauvut kimut, tamainigle pingortitsijok Gudiôvok. Ebr. 3, 4.

Sillaitut ômatimingne okarput: Gûdekangilak. Img. 14, 1.

2. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Gûde pivlugo?

Gûdekarpok atausênarmik, aglait hailigit illitarijautitanganik uvaptingnut, tailugo: Atâta, Ernek, Anernerlo ajunginek.

Ahâk Israêle, Nâlegak Gûdivut Nâlegavitôvok. 5 Môs. 6, 4.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingat, Gûdiblo naglingningat, Anernerublo ajunginerub illagêngningat illagilise ilûnase. 2. Kor. 13, 13.

3. Kanok sulle aglait hailigit (ajokertuivât) Gûdib illinganinga pivlugo?

Gûde anerniôvok, nâmaksimaringniôlune nangminermine, kaumanjub ilûnât inôtsiblo puailavituangak.

Gûde anerniôvok, tuksiartingitalo anernerme miksekârnermelo tuksiarvigijaksarivât. Joh. 4, 24.

Jnôtsib puailavinga ilingnêpok, kaumasernelo kaumasek takkovavut. Img. 36, 10.

Tunergutit ajungitut tamaita, tunergutillo nâmaktut tamaita pikkangat pivut, kaumajub atâtanganit; tâpsomane sokkosernekangilak

simmertigêngnekaranelônêt tâktomiglo kaumajomiglo. Jak. 1, 17.

Nâmaktuksauvose sôrlo atâtase nâmangmat. Mat. 5, v. 48.

4. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Gûdib pinniarningit pivlugit (—)?

Sivorlermik: Piniarnek pingortitsínek pivlugô?

Gûde pitanik tamainik pingortitsilaukpok Jèsuse Kristusekut Ernermigut.

Pigiarnerme Gûdib killak nunalo pingortipak. 1 Mos. 1, 1.

Okpernermut illisimavogut sillaksoak Gûdib okausinganut pingortisimangmat, takkuksaujullo tamaita pingortitaumangmata sunaungitomit. Ebr. 11, 3.

Tapsomûna ilûnaita pingortitauvut killangmêtullo nunamêtullo, takkuksaujullo takkuksaungitullo, Tronillo, nalegauvîllo, attaniotinerillo, pitsartujoksuillo; ilûnamassiatik pingortitaulaukput tapsomûna tapsomungalo. Tamaitarsuit pekârtinagit tâmna, îlaukpok, tamaitarsuillo tâpsomunga pairijauvut. Kol. 1, 16. 17.

Ernek pivlugo okarpok: Igvit Nâlegak nuna pigiarninganit tunganektârlaukpat, killaillo aggakpît sennamajangit. Ebr. 1, 8. 10.

5. Aipanganik: Pinniarnek pairksinek aulatsinerlo pivlugîk?

Gûdib pitat tamaita pairivaittauk, aulatilugillo.

Nunakarningane tamât karngasoinerlo kattersoiviglo, itje kiaglo, aujak okkiorlo, uvlok unuarlo soraerniatsengilat. 1 Mos. 8, 22.

Tâpsoma sekkinine nuikovâ ajortunullo ajungitunullo, sillalukojilarmelo idluartunullo idluangitunullo. Mat. 5, 45.

Gûde ingminik nellonarungnaititsingilaungilak, unuktunik ajungitullivigingmatigut, sillalukojivlune killangmit, perorsijallo perorkovlugit, nerkiksaptingnik tunitsivigivâtigut, kuviasungnermiglo ômatiptingnut. Ap. pin. 14, 17.

Iviksukanik perorkojivotit nergjutinut, perortutsianiglo inuit attoraksanginnik, nerkiksanik kaitsilutit nunab illuanit. Img. 104, 14.

Ilûnatik ijingita nerriugivâtit; igville nerkiksanik tunitsivigivatit nelliutiningane. Aggakpît issivipatit, ilûnaitalo akkeartortipatit serrinermik. Img. 145, 15. 16. (Img. 147, 8. 9. Math. 6, 26 — 30.)

Inûb ômattinga apkotiksaminik issumaksarsioralloarpok, Nâlekable nâmaksitipâ. Sal. okâl. 16, 9.

Nâlegak aklutitsivok akluititsilarmelo, miklititsivok angijôtitsilarmelo. 1 Sam. 2, 7.

Iglugasaksoarne ogguanartokaralloarkâ Nalekab pinniarneringitanganîk? Amos 3, 6. (Img. 46, 9, 10. 1 Mos. 50, 20.)

Tâpsoma pitat tamaita pairivait okauserminut pitsartudlartomut. Ebr. 1, 3.

6. Pìngajuangnik: Piniarnek piuliklernek pivlugô?

Gûdib sillaksoarmiut kattaksimajut piulilaurivait Jêsuse Kristusekut Ernermigut.

Taimâk Gûdib sillaksoarmiut nagligivait, Ernetuane tunilugo, ilûnatik okpertut tâpsomunga assiokonagit nungusuitomigle inôgutekarkovlugit. Joh. 3, 16.

7. Gûdíb piniarnermigut akkutigûna sunamik nellojungnaertipâtigût?

Ingminik illinganerijaminik.

Ingminik illinganingit nellingôvât?

a. Gûde issokangitôvok sokkosijuitôlunelo. Kakkat pilerkârtinnagit, nunalo sillaksoarlo pingortitaukârtinnagik, igvit Gûde îpotit, issokangitomit issokangitomut. Img. 90, 2.

Killaglo nunalo nungutsomârpuk, igville taimaitsainarpotit. Ilûnatik nutaungitôvallianiarput ulliktut; assetartitaujomârput anoraktut, assetartitsomârungne; Igville sôrlo

illingagavitut itsainarpotit, Jâritillo naggasertsengilat. Img. 102, 27. 28.

b. Gûde illunanêpok, tamainiglo kaujimatsiarlune.

Namut aijuksauvìk annernernìt? namullo kemajuksauvìk kênarnìt? killaliaruma, tagva tagvanêpotit, ittijome inniksarsiguma, ahâk, tagvanêgivotit. Kaub aupalungningat esarkunginnik tigusiguma, inniksarsiorlunga imarpiksub kanninginerpâb kiglingane, tagvanetauk aggakpît tessiorajarpânga, tallerpikpillo serngniginajarlunga. Img. 139, 7 — 10.

Nâlegak ungasingilak nelliptingnit attunit. Tapsomane inôgapta aulavlutalo — ipogut. Ap. pin. 17, 27. 28.

Nâlegak kiglisiniarparma illitarilungalo. Iksivaguma nikkovigumalònèt kaujimavat; issumakka tukkisivatit kanningitomit. Pissukuma, inangagumalonêt najorparma, apkutigijakkalo tamaita tautukpatit. Ahâgle okautsemik atautsemiglònèt okamnètokangilak, Nâlegak kaujimangitarnik. Img. 139, 1 — 4.

Inuk tautukpok ijit sânginnêtunik, Nâlekable omat nautsertorpâ. 1 Sam. 16, 7.

c. Gûde ajugakangilak sillatojotòlunelo.

Pijomajane tamaita piniarpait, killangme nu-

namelo, imarpiksoarmelo ittinersoanelo tamaine. Img. 135, 6.

Sumik okarpat taimailerpok; perkojikpat innerpok tava. Img. 33, 9. (1 Mos. 1.)

Gûdivut killangmêpok, pingortitsijungnarpok issumagijaminik. Img. 115, 3.

Gûdeme ajornartokangilak. Luk. 1, 37.

Nâlegak pinniarnitit angijoksovutila, unuktoksòvlutiglo! Illisimanartomik ilûnaita âkiksorlaukpatit, nunalo perkutingnik tættæpok. Img. 104, 24.

Gûdib pingortitane tamaita ullernaigivait, ahâglo ilûnamassiatik idluartoksôlaukput. 1 Môs. 1, 31.

Nâlekab issumasimaninga tattamnadlarpok, ânanâmiglo tamattominga sakkijartitsivok. Jes. 28, 29.

Inornarmêk Gúdib akluitoksôningat ittininga, tamarmik, sillatojoksôningat nellotuijoksôningallo! kanok angijomik tâpsoma kajusimaningit tukkisijaujungnangilat, apkutingillo nautsertortaujungnaratiglo! Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? Kialônêt ajokertorlaukpaûk? Kialônêt tunitsivigikârpauk sumik, akkiniartaulermilune?

Rôm, 11, 33 — 35.

d. Gûde hailigiôvok, idluartôlarmelo.

Nâlegak idluartôvok apkutimine tamaine, hailigiôvlunelo piniarnermine tamaine. Img. 145, 17.

Pinniarningit passijaksaungilat, apkutingillo tamaita idluartôvut. Gûde nellâgôrtôvok, idluinekatsengilarlo; tâmna idluartôvok nertornarlarmelo. 5. Mos. 32, 4.

Ilûnaita attunit tâpsoma akkiniaromârpait piniarnerilauktanginut. Rôm. 2, 6. (1 Petr. 1, 16.)

e. Gûde sokkosijuipok, nellâgôrlarmelo.

Gûde inôngilak sæglolune, inûb kitorngaringilalônêt kakialerutiksakarajarlune. Okarajarkâ sumik pinniaranelô? okautiginajarkaûk suna, nellautsitinagô? 4 Mòs. 23. 19.

Nâlekab okausinga miksekârtôvok angersimaninelo nellautsititsainarpait. Img. 33, 4.

Taimâk kaujimajuksauvotit Nâlegak Gudît Gudiôngmat; nellâgôrtomik Gudiôngmat, angernermik napkiningnermiglo sokkosijuitok nagliktiminut, perkojanginniglo malliktunut, kinguvarêt tausendit tikkilugit. 5 Mòs. 7, 9.

f. Gûde naglingniôvok, (1 Joh. 4, 16.) pitsiarpok, saimarsaivok, nâpkigosukpok, kenuêpok.

Nàlekab pitsiarninga pivlugo nungutaumaring-

ilagut, nâpkigosungninga soraingilak sulle, kaut tamâlle nutautsainarpok sokkosijuiningalo angijôvok. Jer. og. 3, 22. 23.
Nâlegak Nâlegak Gûd, nâpkigosuktok saimarsaijok kenuêlunelo, angijomiglo nagligosuktôvlune, nertornartôvok nâpkigosuktok kinguvarêt tausendinget tikkilugit, issumagijungnainiktorlo idluitullinernik, tappatonermik ajornermiglo. 2 Môs. 34, 6. 7. (Img. 103, 8 — 13).

Kapitel II.

Engelit.

1. Engelit sunauvât?

Engelit anerniôvut pingortisimajunik, sillaksoarmut takkuksaungitomut illingajunik.

(Kol. 1, 16).

2. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Engelit hailigit pivlugit (—)?

Engelit hailigit nâlengnerme sokkoserlaungitut, Gûde nakorivât, piniarkojangillo piniarpait.

Tausendit Tausenditertorlugit kivgartorpât, zehn tausendillo zehn tausenditertorlugit nangerput sângane. Dan. 7, 10.

Nâlegak nertorsiuk ilipse Engelekotingit, sôngojoksôjose perkojanginik piniartose. Img. 103, 20. (Math. 6, 10.)

3. Kia idluarkutiksanganut kivgartorningit illingavât?

Kivgartorningit illingavut Gûdib kitornganngita, piluartomik sorrusiârsuit, idluarkutiksanginnut.

Engelit ilûnatik anerniôvut kivgartortuksauv-

lutik; tillijaumajut kivgartorkojauvlutik piulijaunermik kingormgujijomârtut pivlugit. Ebr. 1, 14.

Engeline perkolaukpait pivlutit, saputsaukovlutit apkutingne tamaine, tigumiartaukovlutit, itikattillo ujarkamut aporkonagit.Img.91.11,12. Sorrusiârsuit Engelingita killangmêtut Atâtama killangmiub kênanga takkunâtsainarpât. Mat. 18, 10.

Ajortullijok kakkialertok Gûdib Engelingita kuviasutiginiarpât. Luk. 15. 10. (Ap. pin. 5, 19. Kap. 10, 3. Kap. 12, 7. Dan. 6, 22.)

4. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Engelit ajortut pivlugit (—)?

Engelit illangit kattaksimalaukput, Gûdemit pêrlutik; fapkoa tâktub nalegauvinganik âkiksoilaukput; tâpkoangôvut Sâtanase, Engelingillo, kumergusiutjaumajut erkartuiviôjomârtomut.

Sâtanase inuartiôvok pigiarnermit, sokkosijuilaungilarlo miksekârnerme, miksekârnerle tâpsomanêngilak. Joh. 8, 44.

Engelit attanionitik sapkunamitsuk, iglutigle kemaklugo pijut, kellarutinut issokangitunut tâktome kumergusiupait, erkartuiviub uvloksanganut angijomut. Jûda. v. 6.

Ikkoma kamitsuitok pijarêrsimavok Sâtanasemut Engelinginnullo. Mat. 25, 41.
(Takko. 20, 10).

5. Kanok Engelit ajortut (—) illingavât (inungnut)?

Sâtanasib inuit ajornek pivlugo pitsartunerminut pigilaukpait. Piniarvekarpok okpingitune, okpertullo sangutinasuarpait Kristusemit (Kap. 7, 5.)

Tillivagit inukattigênut, ijingit uititaulerkovlugit, sagiarkovlugit tâktomit kaumajomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut.
Ap. pin. 26, 18.

Sillaksûb tamattoma Gudingat okpingitut issumangit takpêtilaukpait, okautsit tussarnertut kaumarninganik takkokonagit, Kristusib pinarnarninganik. 2 Kor. 4, 4. (Efes. 2, 2. 2 Tim. 2, 26.)

Sâtanasib pijomavâse, sannêjaromavluse kakkojaksatitut. Luk. 22, 31.

Kapitel III.

Jnûb illinganerilauktanga kiglinganit, kattangninga asserorningalo.

1. Kanok Gûdib ínuk pingortilaukaûk?

Gûdib înuk adsiminut pingortilaukpâ.

Gûde okarpok: Inungnik adsiptingnik senalaukta, adsiôjunik uvaptingnut. Gûdiblo inuk adsiminut pingortipâ, Gûdib adsinganut pingortipâ. 1 Môs. 1, 26, 27.

2. Kanok inûk (Gûdemut illingalaukâk) adsiûnìtik pitjutigalugo (—)?

Adsiûnitik Gûdemut pitjutigalugo inuk sivorlerpâk illagêngnekalaukpuk Gûdemut piloringnartomik, nuna attaniotivigilaukpâk, issumagijaumavuglo tokkosuikovlugik.

(Illinganek passijaksaungitok)

(1 Mos. 1. 26. Kap. 2, 17. 19.)

3. Kanok ínnûk kattalaukâk illinganermit passijaksaungitomit?

Illinganermit tamattomangat innûk kattalaukpuk, Sâtanasemut uivèrijautailitingimanik nâlenginermut Gûdemik; taimâglo ajornek sillaksoarmut tikkilaukpok.

(Kattangnek ajortomut.)

Innungmut atautsemut ajornek sillaksoarmut tikkilaukpok. Rôm. 5, 12.

Inûb atautsib nâlenginingaeut, unuktut ajortokartitaumavut. Rôm. 5, 19.

Kuglugiab pingitsertorlune Eva uivêridlarlaukpâ. 2 Kor. 11, 3. (1 Môs. 3.)

4. Kanok taipsomanemit inuit ilûnatik illingavât?

Taipsomanemit inuit ilûnatik ajortullijôvut. Illingatuinangilat ingergamik idluitomut, idluartullinermiglo sapperlutik, piniarmarikivâlle idluitok, piniartaililutiglo idluartomik.

(Illinganek ajortomut.)

Adsigêngitokangilak mâne, ilûnatik ajortullijôvut, Gûdemullo nertortaujuksaunitik ajulerlugo. Rôm. 3, 23.

Uvinermit erniangôjok, uviniôvok. Joh. 3, 6.

Inûb ômatingat issumaksarsiorningit ajorput sorrusionerminit. 1 Môs. 8, 21.

Inugle ôktortaulerpok, ikligunerminut kajumiksartauvlune uêrisartaugame. Kingorngane ikligunek salakalerangat, ajortullinermik sakkertitsivok; ajortullinerle attortaukpat, tokkomik sakkertitsivok. Jak. 1, 14. 15.

Okarupta ajortullilaungilagut, sæglotunerarpavut, okausingalo uvaptingnêngilak.
1 Joh. 1, 10.

Ajungitomik piniaraksaminik kaujimajok, piniangitorlo, tâpsomunga ajortulliarutauvok. Jak. 4, 17.

5. Kanok inuit (tikkitsungnarkât) illitarksinermut ajornekarnermingnik (—)?

Illitarksinermut ajornekarnermingnik inuit tikkititauvut Gûdib perkojanginnut.

Perkojanut ajornerit illitarijaulerput. Rôm. 3, 20.

Ajornek illitarilaungilara perkojanut kissênut; Ikligunek nellolaurapko perkojat okalaungipata: ikliguktuksaungilatit. Rôm. 7, 7. (2 Môs. 20. Rôm. 2, 14. 15.)

6. Sumik inuit ilûnatik, sôrlo sivorlerpâktitut, akkiniarutiksarsilaukât?

Sôrlo inûk sivorlerpâk, taimàk inuit ilûnatik akkiniarutiksarsilaukput Gûdib ningausinganik, pitlartaujariakarnermiglo, ilûnatik ajortullilaungmata.

Gûdib ningausinga killangmit sakkerpok inuit ajortullininginut, idluitullininginullo tamainut. Rôm. 1, 18.

Gudiungilatit kuviasutekartomik idluitullinermik; ajortok sângnètsungnangilak. Img. 5. 5. (Efes. 2, 1 — 3.)

7. Ajornerub pitlarutauninga kanok taijauvâ?

Ajornerub pitlarutauninga tokkomik taijauvok, illuliutivaillo timib tokkojariakarninga, ajulernerillo tamaita, pijokartut inôtseme, piloringinerlo illukut, inôtseme tamattomane aipanganelo.

Ajornek tokkomik akkekarpok. Rôm. 6, 23.

Tokko innungnut tamainut kiblêmavok, ilûnatik ajortullilaungmata. Rôm. 5, 12.

Kênavit kitsijarningane nerkiksarnik êsijuksauvotit, ivsungormikârtinak senajaujutigilauktat. Ivsôvotille ivsungortuksaugivotit. 1 Môs. 3, 19.

Idluarnek nunakattigêksoarnik nertornartitsivok, ajornerle inuit nachonautigivat. Sal. okal. 14, 34. Jerem. 2, 19.

Gudekangitut ullapirsautekangilat, Gûdiga okarpok. Jes. 57, 21.

Idluitullinipse apsimatipâse Gudipsingnit, ajortulliniselo pivlugit Gûdib kênane allartipâ illipsingnit, tussaromanase. Jes. 59, 2.

Nâlengitut pitlartaujomârput ânianartoksoarmut issokangitomut, Nâlekab kênanganit pitsartuninganillo ânanaujoksoarmit pijomut. 2 Tess. 1, 9.

Kapitel IV.

Jnûb piulijauninga Jêsuse Kristusemut.

I. **Gûdib pijomajanga saimanartok inuit ajortoggit pivlugit, kanok illingavâ?**

Gûde pijomalaungilak inuit ajortomut piloringinermêtsainarninginnik, piulijauningalle issokangitomit kajusijutigilaukpâ.

(Gûdib kajusimaninga piulijauniptingnut issokangitomit.)

Gûdib inuit ilûnaita piulijaukojomavait, miksekârnermiglo illitarksititaukovlugit. 1 Tim. 2, 4.

Sôrlo miksekârtomik inôgama, Nâlegak Nâlegak okarpok: Idluitullijub tokkunga kuviagingilara, idluitullijorle sâlerkovara apkutigilauktaminit inôkovaralo. Hesek. 33, 11. Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib atâtanga, saimausertivut anernelingnut saimanartunut sunatuinarnut, killaub pinginnik illangiutitilluta Kristuseme. Sôrlo taipsomane anerilaungmatigut sillaksoak tung-

anilijaukârtinnago, ivsornaikovluta pitlaraksaukonatalo sângane naglingnerme.
Efes. 1, 3. 4.

2. Kanok Gûdib piulijaunek tamadsa parngnairutigilaukaûk?

Piulijaunek tamadsa parngairutigilaukpâ ingminik nellojunut nellonarungnaititsingilaunginame, inuillo angerkattigêngnetokamut illingalauktut, tunitsivigilauramigit perkojanik, kivgartornermiglo tunergutit pivlugit, angernerniglo.

(Parngnanairutjinek piulijaunermik nelliutsiarinerme.)

Nelliutune anigortune Gûdib nellojut tamaita issumamingnik inônialauktut, kamangitsertorlaukpait; ingminik nellonarungnaititsingigaloarane, unuktunik ajungitullivigingmatigut, sillalukojivlune killangmit, perorsijallo perorkovlugit, nerkiksaptingnik tunitsivigilaukpâtigut, kuviasungnermiglo ômatiptingne. Ap. pin. 14, 16. 17. (Ap. pin. 17, 26 — 28.)

Ilipse inukattigêngôvose ivsornaitunik Nalekamut Gûdipsingnut. Ilipse Nâlekab Gudipse anerilaukpâse inukattigêkotiminut inukattigêngnit tamainit nunamêtunit.
5 Mos. 7, 6.

Okperviksak tikkerkârtinago perkojanut aulaijungnangertitauvogut palangertauvluta, okperviksak sakkijartuksak nelliutsiarivlugo. Perkojat tagva sugiartautiksarilaukpavut Kristusemut, idluartitaukovluta okpernermut.

Galat. 3, 23. 24.

Tupek sivorlek adsigêgutiksaulaungmat taipsomane, tagvane tunijingmatta tunergutinik tokkotaniglo, Gûdemiglo kivgartortub issumanga tamakkoa nâmaksitilugo ajorpat.

Ebr. 9. 9.

Gûdib kuglugiak okautivâ: Omisuktigêngnermik pititsijomavunga ilingne arnamelo, kinguvâksarne kinguvâksanginelo. Arnable kinguvâksangat niakuit tullidlaromârpa, igville kingmingagut kêjomârpat.

1 Môs. 3, 15.

Pivlunga aglait ilunamassiatik nellautsijuksaungmata, Môsesib nellautaijullo aglanginne, Dâvidiblo imgerutinginne. Luk. 24, 44.

Nâlegak itsak okalaukpok Profêtekotingita idluartut kanningitigut, piulijomavluta kenugijiptingnit, ômigijiptalo ilûnaita agganginit.

Luk. 1, 70. 71.

3. Kanok Gûdib piuliklernek tamadsa piniarlaukaûk?

Piuliklernek tamanna Gûdib piniarlaukpa Jèsuse Kristusekut, sillaksoarmut tikkisimajokut, ajortullijut piloriktilugit.

(Piulijaunerub piniarutauninga nelliutub nelliutiningane.)

Jêsuse Kristuse sillaksoarmiut Piulijingat.

Tamadsa ila nellâgut miksekârpok, okausiôlunelo akketûjomik, pivianartomik, Kristuse Jêsuse nunamut tikkisimangmat ajortullijut piloriktitsartorlugit. 1 Tim. 1, 15.

Inûb erningat tikkisimavok tammarsimajut kenneriartorlugit piloriktitsartorlugillo. Luk. 19, 10.

Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnut sakkersimavok, Gûdib Ernetuane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomûna inôkovluta. 1 Joh. 4, 9.

4. Jêsuse Kristuse kinauvâ?

Jêsuse Kristuse Gûdib Ernetuariva illinganingallo adsimarigivâ.

Ananauninga tækkolaukpavut, Ernetuangat ananauningatut Atâtamit pijub, saimarnelijartok, miksekârnelijartorlo. Joh. 1, 14.

Okperlaukpogut illitarksilerlutalo Kristusiôgavit, Gûdib ômartub erninga. Joh. 6, 69.

Uvangalo Atâtalo atausiôvoguk. Joh. 10, 30. Uvamnik tautuktub Atâta tautukpâ. Okpingilatît Atatamnênama Atâtalo uvamnêmât? Joh. 14, 9. 10.

Tâmna anânauningat kebleriutigiva, illinganingallo adsiluanga. Ebr. 1, 3.

5. Gûdib Erningat suna pigilerlaukpaûk?

Gûdib Erningat inûb illinganinga pigilerlaukpâ, inungorlaukporlo nellâgut, Anernermit hailigemit pilune, erniarijaulaukpok uigasungmut Marîamut.

(Miklilerninga.)

Engelib Gabriêlib Marîa okaûtivâ: Anernerub ajunginerub kollangiarniarpâtit kotsingnermêtublo pitsartuningat ullingniarpâtit; tamana pivlugo ivsornainek ernijaksat Gûdib Erninganik taijaujomârpok. Luk. 1, 35.

Okausek uviniôlerpok, inukattigalutalo. Joh. 1, 14.

Sôrlo sorrutsit uvinekarlutiglo aukangmata, tâmna ukkutitunâk tamakkoninga illangiusimavok. Ebr. 2, 14.

Tâmna Gudetun — igaloalaurame, nertornautigilaungilâ, Gude adsigilugo; ingminigle nikkanarsarlaukpok, kivgatun-îlerdlune, inutuinak

ȧdsigilerlaukpâ, inutuinaujotullo illinganinga naipitaulaukpok. Fil. 2, 6. 7.

Nelliuninga nelliusimangmat, Gûdib Ernine tillivâ, arnamit erniangôjok. Galat. 4, 4.

6. Ůvlut 8ingane nutarak kanok piviôlaukâ?

Uvlut 8ingane nutarak kippijaulaukpok, attekartitauvorlo Jêsusemik.

Uvlut sittamaujortôlermata nutarârsuk kippijaungmat, attekartipât Jesusemik, Engelib taimâk taingmago, sulle anâname timingat illuanêlerkârtinago. Luk. 2, 21.

Ernermik ernijomârpok, tâmna Jêsusemik atseraraksarivat, inutitane piulijomârmagit ajorninginnit. Mat. 1. 21.

(Unipkautsit tamakkoa malliktingit Jêsusib sorrusiôninganik attuarkit: Luk. 2, 22 — 40. Mat. 2. Luk. 2, 41 — 51.)

7. Jêsusib aglisininga innuktut pivlugo, Jâringita 30inganut, sumik (kaujititauvitâ) aglangnut hailiginut (—)?

Jèsuse aglisikpok Atâtame kuviagijanganut, Nâzarethemelaukporlo Jâringita 30 ingat tikkilugo kamagijautinane.

Nutarârsuk aglisikpok pitsartudlarlunelo aner-

nerme, sillatuvaksoadlarlarmelo, Gudiblo saimaningat najorivâ. Luk. 2, 40.

Jêsuselo sillatulerpalliadlarpok, inumariôlerpalliavlunelo, saimanarsivalliavlunelo Gûdeme inungnelo. Luk. 2, 52.

Jêsusib angajokângne nâleluarpâk. Luk. 2, 51.

Igloliortiungilâk Mariab erningâ? Mark. 6, 3.

8. Kanga, kanorlo Jêsusib perkojaunine pigiarlaukpaûk?

Jâringita 30ingane Jêsuse baptitaulaukpok Johanesemut baptiterijomut; tagvalo kiblingnadlartomik erniônerartaumavok Gudemut.

(Mat. 3, 13 — 17.)

Anernek ajunginek akkarpok kânganut pivlune, (tingmiatut) Taubetut tautukarlune; nippelo killangmit pivok, okartok: Igvit Ernerivagit nagligijara kuviagijaralo.

Luk. 3, 22.

9. Ajokertuijônine pigiarkârnago, suna pijokalaukâ?

Jèsuse idluarkutiksaptingnut ilûnane Sâtanasemut ôktorluktaumalaukpok uvaptitut ajornekaranele. (Mat. 4, 1 — 11. Luk. 4, 1 — 13.)

Ajokertuinerôjokangilagut illapsugosugungnangitomik ajulerniptingnik, illunanele oktortaumajomik uvaptitut, ajornekaranele. Ebr. 4, 15.

10. Kanok Jêsusib ajokertuijônine piniarlaukaûk?
Jêsuse sunatuinakut arvertarlaukpok, kivgatun - îdlune aklujoksôvlunelo, illakarlune illiniartiminik.

(a. Kivgartornek Profètiolune.)

Kivgab adsinga attilaukpâ. Fil. 2, 7.

Akluitoksôgaloarlune aklulilaukpok pivluta. 2 Kor. 8, 9.

Terrianiat sittekarput, tingmitsallo killaub attanêtut ublokarput; Jnûble Erninga pekangilak niakome illitsiviksanganik. Luk. 9, 58, (Mat. 10, 1 — 4; Luk. 6, 13 — 16; 10, 1 — 22; 8, 1 — 3.)

11. Sunamik Jêsuse piniarlaukâ ajokertuijônerme Jâringine pingasune?
Ajokertuijônerme Jâringine pingasune Jêsusib inuit kaujitilaukpait Gûdib pijomajanganik piloriktitauninginnut; tillijauninelo Atàtamut inuit piulijauningat pivlugo, okpernartilaukpâ tatamnartullinermut.

Nâlekab anerningat najorpânga, taimaimat mingoarlaukpânga, tillilarmalo okautsinik tussarnertunik okâlakovlunga aklujunut. Luk. 4, 18. (Jes. 61, 1 — 3.)

Kanok uvagut kemajungnarkitâ, piulijaunek

taimâk angitigijok kamagingikuptigô? Tamanna Nalekamut okautigijaukârmat tamattominga tussartunut kaujijautitauvok uvaptingnut. Ebr. 2, 3.

Gûdib Jêsuse mingoarlaukpâ Anernermik ajunginermik, pitsartunermiglo, tâmna arvertarlaungmat ajungitulliariartorlune, inûlilaitalo ilûnaita Sâtanasemut sâlauktut, Gûdib illagilaungmago. Ap. pin. 10, 38.

Tâpsominga aktuijut ilûnatik atsuililaukput. Mark. 6, 56.

Piniarnerit piniarutigijakka kigligiutsivut uvamnik Atâtab tillilaungmanga. Joh. 5, 36.

12. Jêsusib inôninga ivsornaitok nuname suksarivitigô?

Jêsusib inôninga ivsornaitok nuname igsaraksarivavut akkiliutiksarsiortaumanerilugolo. (Kap. 8, 1.)

Tamadsa nerkiksara tillijima pijomajanga piniarutigilugo, piniarningalo pijarêrlugo. Joh. 4, 34.

Nellipse akkunapsingne ajornermik passijungnarpângâ? Joh. 8, 46.

Kristusib igsagaksamik kemailaukpok uvaptingnut, tuminginik mallekovluse. 1 Petr. 2, 21.

Anianerilauktamine ôktorluktaunerilauktaminelo ikkajorungnarpait oktorluktaujut.
Ebr. 2, 18.

13. Sumik Jêsuse (piniarlaukâ) ullapkosertauniksaptingnut (—)?

Naglingnermut inungnik, kunnutuidlunelo Atâtaminik nâleklune, Jêsuse ânialaukpok okumainerpânik, tokkolaukporlo.

(b. Kivgartornek ajokertuinerôlune.)

(Unipkautsit ânianginik tamainik maunga illingavut.)

Pêrsijokangilak inôsimnik uvamnit, tunivarale uvamnik (issumamnik). Joh. 10, 18.
(Mat. 26, 53.)

Nagligosungnersaujokangilak imaitomit, inôserminik tunijomit illanarijane pivlugit.
Joh. 15, 13.

Ingminik miklilerlune, nalainarlauktok tokkomut tokkomut seningajolingmut aglât.
Fil. 2, 8.

Gûdib naglingnine uvaptingnut nertorpâ, (nautsertortaukova) Kristuse pivluta tokkolaungmat ajortoksôlaungniptingne sulle. Rôm. 5, 8.

14. Saimanek, Jèsusib kivgartorninganit ajokertuinerôlune pijok, sunauvâ?

Anianerminut tokkonerminullo Jèsusib ajornivut nangmarlaukpait. (Kap. 5, B. 3.)

Ahâk takka Gûdib saugârsunga, sillaksoarmiut ajorninginik nangmartok. Joh. 1, 29.

Tâmna idluitullinivut pitjutigallugit ikkilertauvok, ajornivullo pitjutigallugit nerkerksudlartitauvok. Pitlartaulaukpok uvagut ullapirsautekarkovluta ikkinginullo inûlijauvogut. Jes. 53, 5.

Tâpsoma nangminek ajornivut timimine pitilaukpait kejungmut. 1 Petr. 2, 24.

Gûdib ajortomik kaujimangitok, ajortungortilaukpâ pivluta, uvagut tâpsomane idluartitaukovluta Gûdib sângane namagijaujomik. 2 Kor. 5, 21.

15. Kanok Jèsusib inôsinga nuname naggaserlaukâ? Kanorlo inôsinga nutâk killangmut illingajok pigiarlaukâ?

Jèsuse illuvertaulaukpok, uvlûglo pingajuangne tokkungajunit makkilaukpok.

(Kivgartornek Attaniolune.)

Angijorortitauninga. (Mat. 27, 57 — 60. 1 Petr. 3, 19. Mat. 28, 1 — 15.)

Tarniga anernerit inninginnêtsainarkoniangilat, ivsornaitokotillo igunaukoniangilat. Img. 16, 10.

Jèsuse tâmna Gûdib tuppaktilaukpâ, tamattominga ilûnata kigligiutsijiôvogut. Ap. pin. 2, 32.

Tâmna tunijaumavok ajornivut pivlugit, tupaktitaumijorlo idluarsijutiksaptingnut. Rôm. 4, 25.

Kristus tokkungajunit makkisimavok, sivorlerpângôvorlo sinnisimajunit. 1 Kor. 15, 20.

16. Makkinime kingorngagut, kanok Jèsusib illiniartine nuname illingavigilaukpagît?

Uvlune 40gine, makkinime kingorngagut, Jèsusib illiniartine sakkijarvigilaukpait inôvlune.

Aniatitaunerme kingorngagut Jêsusib ômarlune Apostelit sakkijarvigilaukpait okpernartunut sakkertitaminut, taipkonunga sakkertiname uvlut 40git nâvlugit, okarkattigilugillo Gûdib nâlegauvinganik. Ap. pin. 1, 3.

Jêsuse itterlune, akkornganut nangerpok, okautilugillo: Ullapirsautekaritse! Taimârlo okarame agganelo senneranelo kemmergojautipait tâpkonunga. Tagva illiniartut kuviasulerput Nâlegak takkogamitsuk. Joh. 20, 19. 20.

17. Kanok Jêsusib piuliklerteônine nuname naggaserlaukaûk?

Jèsuse Kristuse killaliarlaukpok, iksivavorlo Gûdib tallerpiat tungâne.

Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerkârtinnanga ittikavìt ikovrangannut. Img. 110, 1.

Betâniamullo aitipait, agganelo kollangiutitidlugit saimarpait. Taimârlo saimartigamikit kemakpait, killangmullo kongmuarpok.
Luk. 24, 50. 51. (Ap. pin. 1, 9 — 11.)

Tâmna killaliarame Gûdib tallerpiat tunganèlerpok, Engelillo, attanersuillo pitsartudlartullo naipertorpât. 1 Petr. 3, 22.

18. Kanok Jèsusib pine piniarvigilaukagît killaliarnime kingorngane?

Killaliarnime kingorngagut Jèsusib tilliklervigilaukpâtigut Anernermik hailigemik, ânanausititsikovlugo tâpsominga (Jesusemik) illuptingne.

Manigoijorle tikkitsomârpat, tillijomârtara ilipsingnut Atâtamit, miksekârnerub Anerninga, tâmna kigligiutsiniarpok uvamnik. Joh. 15, 26.

Ahâk, uvlut tamaita najutsainarpapse sillaksûb naggatânut. Mat. 28, 20.

19. Taimaimat, suna Jèsuseme nellautsilaukâ? sunangorlaukâ?

Jèsuseme nellautsilaukput Testamentetokame nellautaimalauktut Messiase pivlugo; Piuliklertiôvok sillaksoarmiunik.

Igvit Betlehem Efrata mikkijògaloartotit iglugasait assingnit tausendinit Judæamètunit, iling-

nît pijomârpok Nâlegak Israêleme, tâpsoma anniviksanga tamaitaksuit pigiarninganit issokangitomillo-îlaungmat. Micha 5, 1.

Nutarârsungmik erniangôjokarpok uvaptingnut, ernermik tunijaujokarpok uvaptingnut, tâpsoma nalegauvinga tuinganêpok, attekarporlo tattamnadlartomik, illisimmajotôjomik, pitsartujomik, sâlakartomik, Atâtamik issokangitomik, ullapirksaijomik. Jes. 9, 6.

Nutaijortomik nuijokaromârpok Isaib napârtoviningani, napârtuksarolangmiglo amânganit paungakartokaromârtomik. Tâmnalo Nâlekab anerningat, illisimanerub sillatunerublo anerningat, idluarsainerub pitsartunerublo anerningat, illitarksinerub sivôranerublo Nâlekamik anerningat kollangiatsainaromârpa.
Jes. 11, 1. 2.

Inôtsine tunilauruniuk tunergumut akkiliksaerutiksamut kinguvâksarsijomârpok, akkunekalo inôniarpok; Nâlekablo kajusimaninga piganertitauniarpok agganginnut. Jes. 53, 10.
(Mat. 11, 3 — 6.)

Tagva mânna Israêlib kinguvângit tamapse kaujimatsialeritse, Jêsuse tâmna kikkiaktorlauktase seningajolingmut, Gûdib Nâlegangortilâlo Kristusingortilaungmago. Ap. pin. 2, 36.

Takkolaunerdlutalo kigligiutsivogut, Atâtab Ernek tillilaungmago piuliklertiôkovlugo sillaksoarmiunik. 1 Joh. 4, 14.

Assianik piulijiksakangilak, attekangilarlo assianik killaub attâne inungnut tunijaumajomik, piloriktitaujutigijaptingnik.
Ap. pin. 4, 12.

Ilûnatik Gûdib angersimaningit tâpsomane ahaílauvut, tâpsomanelo Ameniôvut, Gûde nertortaukovlugo uvaptingnut. 2 Kor. 1. 20.

Kapitel V.

Atâta, Ernek, Anernerlo hailige.

Nellonarungnaititsinermik kanoêtomik Gûdib illinganinga pivlugo Jèsuse Kristusemit pilaukitâ?

Nellonarungnainek Gûde Atâtaungmat, Erniôvlunelo, Anerniôvlunelo hailige Jêsuse Kristusemit pilaukpavut.

Johannesib Gûdib Anerninga takkova (tingmiatut) Taubetut akkartok, Jêsusiblo kânganut

pijok. Ahâglo nippe killangmit okarpok: Tagva Ernera nagliktara, tâmna kuviagivara. Mat. 3, 16. 17.

Aileritse inukattigêksuillo tamaita ajokertoriartorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerub, Annernerublo hailigib attinganut. Mat. 28, 19.

Gûdib saimarligit ullapkoserligillo aglivalliajomik anerimajut, Gudib Atatab sivorngagut issumasimaninganut, Annernerub ivsornaititsininganut, nalekovlugit serparsartaukovlugillo Jesusib Kristusib aunganut. 1 Petr. 1, 2.

Kaujititsinek: Gudib nellonarungnaitininga tamædsa illagêktune okpertune taijauvok: Ajokertutsemik Pingasolinek pivlugo.

A. Gûde Atâta.

1. Kanok Jêsusib Kristusib Gûde (nellonarungnaitilaukaûk uvaptingnut) (—)?

Jêsusib Kristusib Gûde nellonarungnaitilaukpâ uvaptingnut atâtamitut, atâtaptitullo.

Atâtamik illitarksijokangilak, Ernerub kissime, Ernerublo nellojungnaititsomajangita illitarivât. Mat. 11, 27.

Takpaungarniarpunga Atâtamnut, Atâtapsingnullo, Gûdimnut Gûdipsingnullo. Joh. 20, 17.

2. Sunamik Atâtab (nellojungnaitilaukpatigût) Ernime tunergutauninganut (—)?

Ernetuame tunergutauninganut Atâtab nagligosungnerminik nellojungnaitilaukpâtigut.

Gûdib ernine aglât ivlerilaungilâ, tamaptale pivluta tunilaukpa; tâmna illagalugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût? Rôm. 8, 32.
Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnut sakkersimavok, Gûdib Ernetuane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomuna inôkovluta. 1 Joh. 4, 9.

3. Kanok Atâtab okpertut Jêsuse Kristusemut piniarvigivagît?

Okpertut Jêsuse Kristusemut Atâtab illaliorpait kitorngaminut.

Ilûnase Gûdib kitorngarivâse okpernermut Jêsuse Kristusemut. Gal. 3, 26.
Tâpsominga illaliortut ilûnaita pitsartunermik tunitsivigivait, kitorngaulerkovlugit Gûdemut, okpertut tâpsoma attinganut. Joh. 1, 12.
Kemmergotitse, kanok angijomik naglingnermik Atâtab sakkijartitsivigilaungmatigut, Gudib kitornganginik taijaukongmattigut. 1 Joh. 3, 1.

4. Sunamik Gûdib kitorngangit manigorutiksakarkât?

Gûdib kittorngangit manigorutiksakarput pattangaititsininganik timekut tarnekullo.

Siarklernise tamaita tâpsomunga pitisigik, tâpsoma issumagitsainarmase. 1 Petr. 5, 7.

Kutsertâk magguk kênaujârsungmik attautsemik akkekarpangilâk? Ukkoa illangallonêt nunamut kattangniangilak Atâtapse perkungipago. Níakupsele nujangíttauk tamaita kittitaumavut. Tamanna pivlugo erksiniarase; kutsertavaksoarnit ajunginersaugapse. Mat. 10, 29 — 31.

Issumanerluktuksaungilase okarluselo: Sumìk nerrijomârpitâ? sumîglo immeromârpitâ? sumìglônêt anoraksakaromarpitâ? Makkoa tamaita nellojut pinasuarpait; Atâtapse killangmètub kaujimavâse, tamakkoninga tamainik pijariakarapse. Mat. 6, 31. 32 (v. 26 — 30.)

Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga saimausermatigut anernelingnut saimanartunut sunatuinarnut, killaub pinginik illangiutitilluta Kristuseme. Efes. 1, 3.

B. Gûde Ernek.

1. Jêsuse Kristuse Gûdib Ernerijanga sunauvâ?

Jêsuse Kristuse Gûdib Erninga nellâgut Gùdiôvok. (Kap. 4, 4.)

Pigiarnerme okausek îpok, okauserlo Gûdemêpok, Gûdelo okausiôjok. Joh. 1, 1.

Kristus Atâtanit uvinipkut pivok, tâmna tamainut Gudiôvok, nertortaujok issokangitomut, Amen. Rôm. 9, 5.

Akkerartortaujungnangitomik angijôvok, Gûdemut okpernerub nellonarninga: Gûde sakkijarsimavok uviningme. 1 Tim. 3, 16.

2. Suna (kigligiutsivâ) Gudiôninganik (—)?

Gudeôninganik kigligiutsivut Gûdetun illinganingit piniarningillo.

Jêsuse Kristuse ikpeksak uvlomelo, issokangitomullo tâmnatsainak. Ebr. 13, 8.

Mânna kaujimavogut tamaita nellunginangne. Joh. 16, 30. (2, 25. 21, 17.)

Atâtaga mânna tikkilugo piniarpok, uvangalo piniarivunga. Atâtab piniartanga Ernerubtauk mânnakut piniarutigiva. Joh. 5, 17. 19.

Pitat tamaita okautsemut pingortitauvut, tâpsoma assiagullo pingortisimajokangilak pingortisimajune. Joh. 1, 3.

3. Piuliklernerminut ajortullijunik Jêsuse Kristuse sunangorlaukâ?

Piuliklerninganut nàmaksitilauktanganut akkuliôtigilerpavut,

Kristuseme piulijauviksakarpogut aunganut, tamadsa ajornernit issumagijaujungnainermik. Efes. 1. 7.

Inûb Erninga tikkisimangilak kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorlunele, inôserminiglo tunijivlune unuktut piulijiksangannut. Mat. 20, 28.

Gûde atausiôvok atausiôgivok pijitsertok Gûdemut inungnullo, tagva inuk Jêsuse Kristuse, ingminik tunilauktok piulijiksaujomavlune ilûnainut. 1 Tim. 2, 5. 6.

Gûdemut ullapirsarsimavogut Erningat tokkunganut. Rôm. 5, 10.

Gûdib, Kristusemêdlune, sillaksûb inungit ullapirsarlaukpait ingminut, ajorninginnit issumagijungnaerlugit, ullapirsainartomiglo illumertiluta okâlakovâtigut. 2 Kor. 5, 19.

Jêsus Kristus ullapirsautauvok ajornivut pivlugit, ajornivulle kissetaungitut, sillaksoarmiulletauk tamaitaksuit ajorningit pivlugit. 1 Joh. 2, 2.

Ahâk takka Gudib saugârsunga sillaksoarmiut ajorninginnik nangmartok. Joh. 1, 29.

Kaujimatitse nunguniartomut Silberemut Goldemullonêt piulijaunginapse piusekullupsingnit

atâtanut adsiûnipsingnit; Kristusible aunganut erdlingnartomut, tâmna saugârsutut sinnaungasuitotut ivsornaitotullo-îdlune.

1 Petr. 1, 18. 19.

Taimaitomik ajokertuinerôjomik pijariakarpogut, ivsornaitomik, passijaksaungitomik, ajortokangitomik, ajortolingnit ingmigolingajomik, killangmillo kotsingnersamik; pijariakangitomik ajokertuinerôjutitut taipkotitunak uvlut tamaita tunijijariakakârlune tunergutinik ajornine nangminine pivlugit, kingorngane inuit ajorningit pivlugit; atausiarlune taimailiorlaungmat ingminik tunigame. Ebr. 7, 26. 27.

4. Jêsuse Kristuse sunaugivittigo Atâtamêdlune?

Jèsuse Kristuse tuksiarutjigivavut Atâtame.

Ajortullijokarpat tuksiarutjekarpogut Atâtame Jêsuse Kristusemik idluartojomik. 1 Joh. 2, 1.

Tâpsomuna Gûdemut pijut piulijungnarpait soraijunane; inôtsainarlarmelo tuksiarutivait.

Ebr. 7, 25. (Rôm. 8, 34.)

5. Pingortisimajut ilûnatik Jêsuse Kristuse (—) sunaugivatsuk (mânna)?

Jêsuse Kristuse Nalegarivavut.

Atausênarmik Nâlegakarpogut Jêsuse Kristusemik, tâpsomûna ilûnaksoatik pivut, uvagullo tâpsomunga. 1 Kor. 8, 6.

Tamana pivlugo Kristuse tokkovlunelo makkinivok, amalo ômardlune, Nâlegaujomavlune tokkungajunullo inôjunullo. Rôm. 14, 9.

Jêsusib attingane sêrkut ilûnatik sêrkortortuksauvut killangmêtullo nunamêtullo, nunab attânêtullo. Okallo ilûnatik nellonaisaijuksauvut Jêsuse Kristusemik Nâlegaujomik Gûdib Atâtab nertornautinganut.
Fil. 2, 10. 11.

Tâpsoma tamaita tokkotigilaukpait, inôjut kingorngagut nangminermingnik inônìarkonagit, tâpsomungale pivlugìt tokkolauktomut, makkisimangmijomullo. 2 Kor. 5, 15.

C. Gûde Anernek hailige.

1. Anernek hailige sunauvâ?

Anernek hailige nellâgut Gûdiôvok Atâtalo, Ernerlo illagilugik.

Aileritse inukattigêksuillo tamaita ajokertoriartorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerub, Anernerublo hailigiub attinganut. Mat. 28, 19. (Mat. 3, 16. 17.)

Pêtrusib Ananiase okautivâ: Sôg Sâtanasib ômatit illumertipaùk, Anernek ajunginek sæglokidlarangnê? Inungnik sæglokitsingilatit, Gùdemigle. Ap, pin. 5, 3. 4.

Gûdib iglogingmasse kaujimangilasê, Gûdiblo Anerningat innigingmasê?
1 Kor. 3, 16.

2. Suna (—) nellonarungnaititsivâ (Gudiôning-anik)?

Gudiòninganik nellonarungnaititsivut illing-aningit piniarningillo Gùdetut.

Anernerub kiglisiniarpait tamaita Gudiônerub ittiningittauk aglât. Inuit nelliat kaujimavâ inûb illuanètomik, inûb anerninga tâpsoma illuanêtok kissimê? Taimâktauk kaujimajokan-ginivok Gûdib illuanêtomik, Gudib Anerninga kissime. 1 Kor. 2, 10. 11.
Tamakkoale tamaita Anernerub tâpsoma attausitôjub piniarpait, issumamíniglo ilûnaita attunit illangiutitipait nangminerijaksanganik. 1 Kor. 12, 11 (v. 8 — 10.)

3. Anernek hailige kanoètomik (—) piniarnek-arkâ (ajortullijune)?

Anernek hailige okpertitsijôvok inungnik Jèsusemut okautsinut tussarnertunut.

Manigoijuble Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangat attimne, tâpsoma ajokertorni-arpâse tamainik, erkaitiluselo tamaínik okau-serilauktamnik ilipsingnut.
Joh. 14, 26.

Manigoijok tikkikune sillaksoarmiut tukkisitiniarpait ajornermik, idluarnermiglo, erkartuinermiglo. Ajornek pivlugo okperlaungimata uvamnut; idluarnerle pivlugo Atâtamut ainiarama, takkoniarungnairupsingalo; erkartuinek pivlugo, sillaksûb tamattoma attaninga erkartortaungmat. Joh. 16, 8 — 11.

Nelliallonêt Jêsuse Nalekamik taisijungnangilak Anernerub ajunginerub pitingipago. 1 Kor. 12, 3.

4. Kanok okpertut piniarvigivagît?

Okpertut innigivait, ajokertoromavlugit, tessiorlugillo manigorlugillo.

Kaujimangilasê timise Anernerub ajunginerub illupsingnêtub iglogingmagit? 1 Kor. 6, 19.

Miksekârnerub anerningat, miksekârnernut tamainut tessiorniarpâse. Joh. 16, 13.

Ilûnatik Gûdib Anerningat tessiortangit, Gûdib kittorngarivait. Rôm. 8, 14.

Atâta tuksiarvigijomavara manigoijomik assimnik tunitsiviokovluse, illipsingnêtsainarkovlugo issokangitomut: Miksekârnerub anerninga sillaksoarmiut pijungnangitangat, takkunginamitsuk illitaringinamitsuglo. Ilipsele illitarivase, illagitsainarmase ilipsingnêniarmallo. Joh. 14, 16. 17.

Sangêniptingne Anernerub ikajorpâtigut. Tuksiarnermik kanok nâmaktomik nellogapta; Anerneruble nangminek tuksiarutivâtigut anersaumijunut okautaujungnangitunut.

Rôm. 8, 26.

5. Kanok pijokarkâ tussânginermut nippinganîk?

Anernek hailige kiksartitauvok, nippinganik tussângikupta.

Gûdib anerninga ajunginek kiksartiniarasiuk, nakkititsiviômajapsingnik uvlormut piulijauviksamut. Efes. 4, 30.

INGMIGOLINGAJUT AIPANGIT.

Piulijaunerub nangminerijauninga.

Kapitel VI.

Apkosinek piloringnermut, okpernermut Jêsuse Kristusemut.

1. Suna Gûdib pijomajanga inuit piloriktitauninginût?

Gùde pijomavok inuit okperkovlugit Jèsusemut, okpernermullo tâpsomunga inôsekarkovlugit nungusuitomik.

Tamadsa tâpsoma tillijima pijomajanga, Erninganik takkojok okpervigilugolo, inôsekarkovlugo nungusuitomik. Joh. 6, 40.
Okpertok baptitaujorlo piulijaujomârpok; okpingitorle erkartortaujomârpok. Mark. 16, 16.

2. Okpernek kanok pigialerkâ?

Okpernek okâlanermit okautsinik tussarnertunik pivok.

Nâlekab attinga tailugo tuksiartut piulijauniar-

put. Kanorle okpervigingitatik tuksiarviginajarpatsûk? Kanorle tussaumalaungitatik okperviginajarpatsûk? Kanorle (—) tussarajarkât (okautsaungikunik)? Okpernek tagva okâlanermit pivok, okâlanerle Gûdib okausinginit.
Rôm. 10, 13. 14. 17.

Kristusib okausingit tussarnertut pitsartuniôvut Gûdemit, piloriktilugit ilûnaita tâpkoninga okpertut. Rôm. 1, 16.

3. Okalanek okautsinik tussarnertunik sunamîk sullikârkâ?

Okâlanekut okautsinik tussarnertunik illitarksititauvogut ajulidlartomik illinganiptingnik ajorniptingniglo, Anernek hailige akkerartungikuptigo.

Jerûsalem, Jerûsalem (inuit pivait) nellautaijunik tokkotsijotit, illingnullo tillijat ujarkanut millorangne! kittorngattit kattititsomakattalauraloartakka, sôrlo arnaungub piarkane kattitimagit esarkominut; pijomalaungitosele.
Mat. 23, 37. (Ap. pin. 7, 51. Kap. 13, 46. 2 Kor. 2, 15. 16.)

Tamannale tussaramitsuk, kibliktaulerput ômatimikut. Ap. pin. 2, 37.

Uvanga inukullôjunga, kia piuliniarpânga tokkub tamattoma timinganît? Rôm. 7, 24.

4. Sunamik illitarksinek tamanna illakarkâ?

Illitarksinek tamana illakarpok kakkialernermik, tussunermiglo ajortunit issumagijaujungnainermik. (Kakkialernek, ablatsimajunik issumakarnek.)

Kakkialernek Gûdemit pijok kakkialertitsivok piloringnermut, tamattominga inuk kakkialingilak; kiksarnerle nunab pingit pivlugit tokkotitsivok. 2 Kor. 7, 10.

Gûde nâpkigilaunga pitsiarnit pivlugo, ajornikkalo pêjarkit napkigosungnit angijoksoak pivlugo. Idluitullimanerale illitarilerpara, ajortullimaneralo sâmnêtsainarpok, ilingnut kissiane ajortullilaukpunga, idluitullilarmalo sângne. Img. 51, 3. 5. 6.

Tunergutit Gûdib kuviagijangit imaiput: anernermik kapiasuktomik, ômamiglo kapiasuktomik serkomisimajomiglo, Gûde nachoniangilatit. Img. 51, 19.

5. Sunamik sulle kakkialernek malliktekarkâ?

Kakkialernek malliktekarpok okpernermik, imaipok: kaujimatsiarmaringnermik Jêsuse sillaksoarmiut piulijigituinangimatsuk, uvangaletauk piulijigigapko, uvamnuttauk kaitsijok issumagijaujungnainermik ajortunit, aune tokkonelo pivlugik.

Okpernek tættekarniôvok tunganartomik neriugijaksanut, kollarnangitorlo tækkuksaungitunut. Ebr. 11, 1.

Sôrlo Môsesib kuglugiangôjartok nappautilaungmago inukangitome, taimâktauk Inûb Erninga napautsaujariakarpok; ilûnatik okpertut tâpsomunga assiôkonnagit, nungusuitomigle innôgutekarkovlugit. Joh. 3, 14. 15.

Sumîk piniartuksauvîk piloriktitaukovlungâ? Nalekamut Jêsusemut Kristusemut okperit, tagva piloriktitauniarpotit iglomiokattitillo. Ap. pin. 16, 30. 31.

Nâlegak erkaringa nâlegauvingnut tikkikuvit! — Ahamarik okaupagit: uvlome aiparilârpagit Paradiseme. Luk. 23, 42. 43.

Akkekangitomik idluarsititaulerpogut, tâpsoma sâimarsautanut, piuliklernermut Kristusib Jêsusib pijanganut; tâmna Gudib sakkertilaukpâ saimauserviôkovlugo okpernermut tâpsoma aunganut, idluarnek sângmine nâmagijaujok nellonaeromavlugo issumagijungnaeramigit ajornerit, Rôm. 3, 24. 25.

6. Sunamîk (piksarsivitâ) okpernermut (—)?

Okpernermut piksarsivogut idluarnermik Gûdib sângane nâmagijaujomik, ullapirsaumiglo tâpsomunga.

Piniarnernut pingitok ajortullijunigle idluartitsijomullo okperune, tâpsoma okpernine idluarsijutiginiarpâ. Rôm. 4, 5.

Mânnale okpernermut idluarsititaulerapta, Gûdemut ullapirsautekarpogut Nâlegaptigut Jèsuse Kristusekut. Rôm. 5, 1.

Gùdib nâlegauvinga nerriniònanelo immerniòngilak, idluarneôvorle, ullapirsauteôlarmelo kuviasungneôlunelo Anernerme ajunginerme. Rôm. 14, 17.

7. Okpernermut (Sunangolerkitâ) (—)?

Okpernermut kitorngangorpogut Gûdemut, kingormgujijuksangorlutalo inôtsemik nàksaungtomik.

Anernerub anernivut kaujitipait kitorngaugapta Gûdemut. Kitorngauguptale kingormgujijuksaugivoguttauk, imaipok, Gûdemik kingormgujíluta Kristuselo kingormgujikattigalugo. Rôm. 8, 16. 17.

Erninganut okpertok, inôsekarpok nungusuitomik, Erninganut okpingitub inôsek takkoniangila, Gûdib ningausingalle kollangiangînarpâ. Joh. 3, 36.

8. Inûb ablatsangorninga illumigut sunauvâ?

Inûb ablatsangorninga illumigut (sâlernek,

ubvalo utternek Gudemut), pigiarniôvok inôtsêmut nutâmut Kristuseme.

Tillivagit innukattigênut, ijingit uititaulerkovlugit, tâktomit sârkovlugit kaumajomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut, ajorninginit issumagijaujungnaînermik pititaukovlugit, kingormgujaksamiglo pekarkattigekovlugit ivsornaititaujomârtut okpernermut uvamnut. Ap. pin. 26, 17. 18.

Ahamarik, ahamarik okaupagit: Nutâmik erniangôngitub, Gûdib nalegauvinga takkojungnangila. Joh. 3. 3. (Tit. 3, 5.)

Kristusemêtokarpat, tâmna nutangortitauvok; pitokak ìtsungnaerpok, ahâk ilûnatik nutângorsimavut. 2 Kor. 5, 17.

Inôvunga uvangaungitorle, Kristusele inôvok illumne. Mânnale uviningme inônimnik, tamattominga ínôvunga okpernerme Gûdib erninganut, nagliktimnut, ingminiglo tunijomut pivlunga. Gal. 2, 20.

9. **Inûb sâlerninga kia piniarnerivaûk?**

Inûb sâlernine nangminek piniarneringilâ, Gûdible nâpkigosungningat piniarnerivâ.

Igvit sâtilaunga, tagva sâtitauniarpunga: igville Nâlegak Gûdigigapkit. Jer. 31, 18.

Uvamnut tikk'tokarungnangilak, kissiane Atatab tillijima amuarpago. Joh. 6, 44. (v. 65.)

Saimanermut piulijaumavose okpernermut; ilipsingnik taimaingilase, Gûdible tunergutâ tamanna. Efes. 2, 8.

Kristuseme makkisimavose okpernermut Gûdib pititsininganut, (Jèsusemik) tokkungajunit tupaktitsilauktomut. Kol. 2, 12. — (Mat. 16, 17. Ap. pin. 16, 14. Gal. 1, 15. 16.

Kapitel VII.

Okpernerub paungangit, ubvalo ivsornailinek.

1. Kanok (illingavât) Jêsusemut Kristusemut okpertungolerlauktut (—)?

Ilûnatik Jêsusemut Kristusemut okpertungolerlauktut, okpernekut mattomûna ivsornaititaumavut aunganut.

Ubvarsimavose ivsornaititaumaluselo idluarsititaumavose, Nâlekab Jêsusib attinganut, Gûdiptalo anerninganut. 1 Kor. 6, 11.

Kristusib aungat issumavut epkêjarpait piniarnernit tokkonartunit, Gûde ômartok kivgartorlugo. Ebr. 9, 14.

2. Sumîk Gûde (pijomavâ) okpertunit (—)?

Gûde pijomavok okpernerme ômartome piniarnilingme ivsornailinermik pinasuadlarkovluta.

Gûdib pijomajanga imaipok ivsornaikovluse. 1 Tess. 4, 3.

Tâmnale ivsornaitoksôngmet ilipsingnik kaikojijok malliklugo, ilipsetauk ivsornaititse arvertarnipsingne tamaine. 1 Petr. 1, 15.

Ivsornainermik pinasuaritse, tâpsominga pinasuangitut Nâlegak takkoniatsenginamitsuk. Ebr. 12, 14.

Piloridlarput ivsornaitunik ômatigit, Gûde takkojomaramitsuk. Mat. 5, 8.

Jêsuse Kristuseme okpernek naglingnekut pinniarnilik kissime nâmagijauvok. Gal. 5, 6.

Sôrlo time tokkungangmat anernekangikune taimâktauk okpernek tokkungagivok ajungitullinermik illakangikune. Jak. 2, 26.
(Luk. 1, 74. 75. 2 Petr. 1, 3 — 7.)

3. Ivsornailinek kanok illingavâ?

Ivsornailinek imâk illingavok: ajortunnit

epkêjartaujomavluta, imaipok: attaniotiviôjomaerluta tàpkonunga, ajungitunelo tamaine aglisikluta pivalliajomavlutalo.

Kristusib nangminek ajornivut timiminut pitipait kejungmut, ajortullinermik tokkungalerkovluta, idluarnek inôniarvigilugo; tâpsoma ikkinginnut inûlijauvose. 1 Pêtr. 2, 24.

Jêsuse Kristuse ingminik tunilaukpok pivluta, piulijomavluta idluitunit tamainit, ivsornaitítsivlunelo nangminek inukotiksaminik, attaruilijunik piniarnernut ajungitunut.
Tit. 2, 14. (v. 11. 12.)

Taimaitomik angersimanekarapta nagliktakka, epkêjarniarta uvingub tarniblo sujungninginit tamainit, nâmaksivallialutalo ivsornainermik Gûde sivôragilugo. 2 Kor. 7, 1.

Ajornek attaniotitailitisiuk timipsingne tokkojuksame ikliguninga mallitsennago.
Rôm. 6, 12.

Kristusib inukotingita uvinitik ikligunerit kajungilarnerillo illaliudlugit pitipait seningajolingmut. Gal. 5, 24.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautâne, illitarijauninganelo aglisivalliatitse.
2 Petr. 3, 18,

Nelliat taimaitomik nerriugíjaksakartok tâmna ivsornailiniarpok, sôrlo tâmna ivsornaimat.
1 Joh. 3, 3. (Efes. 5, 25 — 27.)

4. Suna pivlugo tamanna pijariakarkâ?

Okpertuttauk sulle ajornekarmatta, ajornilingmiglo inôsekarmata naggatiksamingnut tikkilutik.

Okarupta: ajortokangilagut, uvaptingnik nangminek uivêrivogut, miksekârnerlo uvaptingnêngilak. 1 Joh. 1, 8.

Ajornerit allarlavut uvaptingnut nippingatsainartut erkinautigijavullo. Ebr. 12, 1.

5. Suna (agvianarkâ) okpertunut ivsornailinerme (—)?

Sâtanasib, sillaksoarmiullo ôktorlungningit agviarutigivait ivsornailinermingne. (Kap. 2, 5.)

Sillaksoarmik nagligosungniarase, sillaksûb pinginiglônêt. Sillaksoarmik nagligosuktokarpat Atâtab naglingninga tâpsomanêngilak. Sillaksoarmêtut tamaita, uvingub ikliguningit, ijib allianingit, pimariuternerillo, Atâtamit pingimata, sillaksoarmille pivut.
1 Joh. 2, 15. 16.

Gûdemit erniangôjok ajortullingilak; Gûdemille erniangôjok íngminik udsertorpok, ajortublo (Sâtanasib) aktorniangila. 1 Joh. 5, 18.

Sillatuniaritse udsertorluselo; akkerartortise Sâtanase arvertangmat Loevetut nipliâjoksoatut, êjaksarsiorlune nellianik. Tâmna okpernermut akkerartorsiuk sôngoluse. 1 Petr. 5, 8. 9.

Gûdib saputsiniksanga attiniarsiuk, Sâtanasib pingitsertorlune uivêriklerninginnut sôngokovluse. Uviningmut aungmullo sorsungnianginapta attaniviksoarnulle pitsartujoksoarnullo sillaksûb attanninginnut, sillaksûb mattoma tâktoningane attanniotijunut, anernernut ajortunut killaub attânetunut. Efes. 6, 11. 12.

6. Ivsornailinek kia piniarnerivaûk?

Ivsornailinek tamanna pitsartunipta nangminerijapta piniarneringilâ, Gûdible saimaningat.

Piginanga piniarungnangilase sumik. Joh. 15, 5.

Gudiôvok pititsijok illupsingne pijomanermiglo nâmaksititsinermiglo idluarijaminut. Fil. 2, 13. (1 Tess. 5, 23. 24.)

Ajungitulliamik pigiarlauktub illupsingne, tâpsomatauk nâmaksitiniarîva Jêsusib Kristusib uvlungat nelliutininganut. Fil. 1, 6.

Jêsuse Kristuse Gûdemut illingatitaumavok illisimajutiksaptingnut, idluarsijutiksaptingnullo, ivsornaijutiksaptingnullo, piulijaujutiksaptingnullo. 1 Kor. 1, 30. (Gal. 6, 14.)

Uvanga napârtôvunga Waineliksak idluartok, Atâtagalo Waineliksamik perorsêviliortôvok. Akkerkut ilûnaita uvamnêtut paungakarpaktut piunginingiunnik pêjaiviginiarpait, paungakarnersaukovlugit. Joh. 15, 1. 2.

7. Kanok kissiane ivsornailinermik pinasuarungnarkitâ?

Tuksiarnermut pijârnermullo kissiane, aipakarasuatsainarnermullo Piulijiptingnik, ivsornailinek akpaliutivigijungnarpavut.

Issumamigut nangerasugijok kammalerle ochoniarkonnago.. 1 Kor. 10, 12.

Pigârluselo tuksiaritse ôktorlungnartomut pekonase. Anernek pijomagaloarpok, uvinigle sangêpok. Mat. 26, 41.

Illumnêtsainaritse, uvangalo illupsingnêdlunga. Sôrlo akkerok paungakarungnangimat ingminik, Waineliksab napârtunganêtsainangikune: taimainivosetauk illumnêtsainangikupse. Uvanga Waineliksab napârtôvunga, ilipse akkerôvose. Uvamnêtsainartok, uvangalo tâpsomanêdlunga paungakarniarpok unuktunik.
Joh. 15, 4. 5.

Kapitel VIII.

(Kapitelib sivorliub malliktingit.)

Inôsek naglingnerme, mallingnerlônêt Gûdib perkojanginnik.

1. Ivsornailinerub piginasuartanga sunauvâ?

Ivsornailinerub piginasuartanga arvertarniôvok Gûdib perkojanginne, Jêsusib Kristusib igsagaksakartitsilaungninga malliklugo.

Tamanna kaujijutigivavut illitarigaptigo, perkojangit nâlekuptigik. 1 Joh. 2. 3.

Ilûnase issumakaritse Jêsusib Kristusib issumakarningatut. Fil. 2, 5.

Tâpsomanêtsainarlune okartok, arvertartuksaugivok, sôrlo tâmna (Jêsuse) arvertarlaungmat. 1 Joh. 2, 6.

Pijomajara piniarutigingilara, Atâtable pijomajanga tillijima. Joh. 5, 30.

(Perkojat tellimaujortut, 2 Mos. 20.)

2. Kanok Gûdib perkojangit tamaita illagêktitaunavât?

Gùdib perkojangit tamaita illagèktitaumavut

perkojame pijariakortonerpaujome: naglingnermik Gûdemik inukattiptingniglo.

Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo tamainut. Tamanna pijariakarnerôjok angnerlo perkojak. Aipangale tâpsotunakîpok: Inukattingnik iliktut nagliktuksauvotit. Perkojangnut ukkungnunga maggungnut perkojat ilûnatik illagêkput nellautaijullo aglangit. Mat. 22, 37 — 40. (Mark. 12, 30. 31.)

Perkojat nellonaititangit angnerpâk imaipok: Naglingnek ômamut ivsornaitomut, issumamullo passijaksaungitomut, okpernermullo takkomorjuitomut. 1 Tim. 1, 5.

A. Naglingnek Gûdemik Piulijiptingnik.

1. Naglingnivut Gûdemik nakît pivâ?

Naglingnivut Gûdemik okpernermit pivok, imaipok: illitarksinermit Gûdib naglingninganik, Kristuse Jèsusemêtomik.

Naglingnek tamadsa, uvagut Gûde nagligigaptigoungitok, tâpsomale nagligingmatigut, Erninelo tillilaungmago ullapirsautaukovlugo ajornivut pivlugit. 1 Joh. 4, 10.

Nagligilavut, tâpsoma naglikârmatigut.
1 Joh. 4, 19.
Gûdib naglingninga kovijaumavok ômatiptingnut Anernermut ajungiinermut. Rôm. 5, 5.

2. Naglingnek Gûdemik kikune nagvartaungilâk?

Naglingnek Gûdemik sillaksoarmik nagligosuktunêngilak.

Sillaksoarmik nagligosungniarase, sillaksûb pinginiglônêt. Sillaksoarmik nagligosuktokarpat, Atâtab naglingnínga tâpsomanêngilak.
1 Joh. 2, 15.
Uvingub issumanga ômisungniôvok Gûdemik.
Rôm. 8, 7.
Angajokângnut maggungnut kivgartortokarungnangilak; aipa ômigilârpâlônêt, aipa nagligilugo; ubvalo aipa ungagilârpâ, aipanga nachogilugo. Gûdelo nunab pingillo atautsekut kivgartorlugit sapperpose. Mat. 6, 24.

3. Sunamik naglingnek Gûdemik illakarpalliavâ?

Naglingnek Gûdemik illakarpalliavok, kuviasungnermik Nâlekame soraerungnangitomik.

Takkojomagivapse, ômatiselo kuviasudlarniarput, kuviasungnipsingniglo aksarniktokartuksaungilak ilipsingnit. Joh. 16, 22.
Kuviasutsainaritse Nâlekame, amalo okarpunga, kuviasugitse. Fil. 4, 4.

Kuviasutsainaritse. 1 Tess. 5, 16.

Kuviasukpunga Nâlekame, tarnigalo serrivok Gûdimne. Jes. 61, 10. (Img. 84, 3.)

4. Naglingnek Gûdemik kanok sakkijartitauvâ?

Sivorlermik: Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok arvertarnermut nâlengnerme sivôranermelo Nalekamik.

Illagêllo sôngosivalliavut, Nâlegarlo nâleklugo inôvut. Ap. pin. 9, 31. (Img. 111, 10.)

Nâmaksivallialerta ivsornainermik sivôranerme Gûdemik. 2 Kor. 7, 1.

Atâta nipliâvigigapsiuk, tâmna inungnik adsigêngititsinane erkartuijok, ilûnatik piniarninginnut, tagva arvertaritse koksasukluse nunamênipsingne; kaujimavluselo nunguniartomut Silberemut Goldemullonêt piulijaunginapse piusekullupsingnit atâtanut adsiûnipsingnit, Kristusible aunganut erdlingnartomut, tâmna saugârsutut sinnaungasuitotut ivsornaitotulloîdlune. 1 Petr, 1, 17. 18. 19.

Josef okarpok: Kanok uvanga taimâk angitigijomik idluitulliartuksauvîk ajortullilunga Gûdemut. 1 Môs. 39, 9.

Nâlenginek ajorniôvok angakoniarnermik, akkerartornerlo Gûdekarniôvok Gûdib assing-

innik, kivgartorniôlarmelo Gûdingoanik.
1 Sam. 15, 23.

Gûdemut naglingnek tamadsa, perkojangit mallikaptigik; perkojangillo ajornangilat.
1 Joh. 5, 3.

Gûde nâlengnarnersauvok inungnit.
Ap. pin. 5, 29.

Perkojakka mallikupsigik, naglingnimnêtsainarpose, sôrlo uvanga Atâtama perkojangit mallikapkit, naglingninganêtsainarlungalo.
Joh. 15, 10.

5. Aipanganik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok kujalinermut okausiptigut piniarniptigullo, tunnergutingit tamaita pivlugit.

Tamainik kujalititse: tamadsa Gûdib pijomajanga ilipsingnut Kristuse Jêsuseme.
1 Tess. 5, 18.

Tamaita kujalijutiginiarsigik soraerase Gûdemut Atâtamullo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane. Efes. 5, 20. (Luk. 17, 11—19.)

Tamaita piniarnise, okarangapselônêt piniarangapselonêt, ilûnaita piniarsigik Nâlekab Jêsusib attingane, kujaliluselo Gûdemut Atâtamullo tâpsomûna. Kol. 3, 17.

6. Pingajuangnik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok sokkosijuitomik taettekarnermut tâpsominga, angernermullo pijomajanganik kapianartokarninganetauk.

Tâpsoma Ernine nangminine aglât ivlerilaungilâ, tamaptale pivluta tunilaukpa; tâmna illagalugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût? Rôm. 8, 32.

Tættekarnise eginasiuk, angijomik akkilertaujomârmet tamanna. Ebr. 10, 35. (Jer. 17, 5 — 8.)

Apkutiksarnik Nalekamut perkojilerit, neriugilugolo, tâmna idluartomik illingatitsiniarpok. Img. 37, 5.

Igvit kinauvît, Gûdemut akkerartoromagavît? sennajak sennajiminut okaraloarkâ: Sôg taimâk sennavingâ? Rôm. 9, 20. (Jer. oggu. 3, 39.)

Atâtâk, ajornangilâk ermgusiârsuk una pêrkovlugo uvamnit? kissiane imerupko; taimâk pijomajat pile. Mat. 26, 42.

7. **Sittamanganik:**

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok nellâgôrnermut perkojaumanerminut, ômaringnermullo sullijaksanut, siarklinginermut nerkiksat pivlugit, torkoinginermullo.

Pimaklertok sillatovlune nertornartok pijariakortovok. Luk. 12, 42.

Pimaklertit assianik nautsertortaungilat, nellâgôrlutik naipitauvlutik kissiane. 1 Kor. 4, 2.

Pinialeritse issumapsigut innilangaluse, pinniaraksaselo piniarlugit, aggapsingnullo senaniarluse pititse, taimâk perkolaurapse; illusitsiarikluse arvertarkovluse illagingitapsingnut taipkoa illangallônêt attoriakarvigikonago.
1 Tess. 4, 11. 12.

Sullijomangitok nerrijuksaunginivok.
2 Tess. 3, 10.

Siarklernise tamaita tapsomunga pitisigik, tapsoma issumagitsainarmasse. 1 Petr. 5, 7.
(Mat. 6, 25. 33. 34.)

Akluitsomanermik udsertorítse, perkutevaksoakarnek inûb innogutigingimago. Luk. 12,15.
(Mat. 13, 22.)

Iliornise torkuinermut illingangilît, pitakarnerit tamâne nâmagisigik. Nangminek okalaungmat: kemangniatsengilagit allarniarnarlônêt. Ebr. 13, 5. (Luk. 21, 34.)

Pìksakautiôvok angijomik, Gûde ungagilugo, nâmagilugolo tunergutâ. Ittertitsínginapta sumik sillamut, taimaimat, annititsijungnang-

iniarivogut sumik, nellonangilak. Nerkiksakaruptale anorakarlutalo nâmagilavut. Akluitsomajulle, ôktorlungnartomut nikanullo kattangniarput, unuktunulllo sillainartunut asserornartunullo kajungilârnernut, taimaitut inuit kivitipait kapianartovingmut erkartortauvlutik; torkuinek amangôngmat ajortunut tamainut.
1 Tim. 6, 6 — 10.

8. **Tellimanganik**:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok nâmatuinartomik nerrinermut imernermullo, ikliguktailinermullo issumakut, okautsekut, piniarnekullo.

Kaujimangilase timise Anernerub ajunginerub illupsingnêtub iglogingmagît? tâmna Gudemit pijasse nangmineringitasselo. Akkitûjôtuamut pissiangomagapse: taimaimat Gûde nertorsiuk timipsigullo tarnipsigullo, tamakkoa Gûdib perkutigingmagit. 1 Kor. 6, 19. 20.

Udsertoritse ômatise okumailerkonagit nerritûnermut immertûnermullo. Luk. 21. 34.

Nangminek ivsornaitsainarit. 1 Tim. 5, 22.

Ajornek attanerinasiuk timipsigut tokkojuksatigut, ikliguninga nâletsennago.
Rôm. 6, 12.

9. **6inganik**:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok kigligiutsinermut sivôrajuitomut Jêsusib attinganik, mitautigijaunerme unangmijaunermelotauk.

Piloridlarpose, inuit suadlarpase uvanga pivlunga, unangmikpaselo sunatuinarniglo okarnerlugvigikpase, sæglolutik. Alliatitse sivôraniaraselo akkilertautsiaromârapse killangme. Mat. 5, 11. 12. (Luk. 6, 22. 23.)

Kuviasugitse Kristuse kapiasuktituakattigigapsiuk; ânanauningat sakkeromârviane kuviasutekarkovlusetauk serriniarluse. 1 Petr. 4, 13. (vers. 14. Rôm. 8, 17. Ebr. 12, 1. 2. Ap. pin. 5, 41.)

Uvamnik okausilik inungnut, okautigijomavara Atâtamnut killangmêtomut. Uvamniglo missiutilik inungnut, missiutigijomavaratauk Atâtamnut killangmêtomut. Mat. 10, 32. 33. (Mark. 8, 38.)

10. 7inganik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok tuksiarnermut katsungaitomut, kittorngatullo îdlune Gûdemut, Jêsusib attingane.

Kannerma okausingit idluarikit ômatimalo unipkausinga illingnut, Nâlegak serngnigijiga piulijigalo. Img. 19, 15.

Tuksiaritse, tunitsivioniarpose tagva; kenneritse nennisiniarpose tagva; avilortaritse upkuêrutsauniarpose tagva. Mat. 7, 7.

Katsungaitomik tuksiaritse! Rôm. 12, 12. (Luk. 18. 1 — 8; 11, 5 — 13.)

Soraerase tuksiaritse! 1 Tessal. 5, 17.

Sumik tuksiarniarupse attimne piniarutitsijomavunga, Atâta nertortaukovlugo Ernermigut. Joh. 14, 13. (Joh. 15, 7; 16, 23. 24.)

Magguk akkunapsingne nuname illagêkunik sumiglonêt tuksiaromavlutik, pijomajatik pilârpâk Atâtamnit killangmêtomit. Mat. 18, 19.

Nâlekab tuksiarninga; ubvalo: Atâtavut killangme malliktingillo. Mat. 6, 9 — 13. Luk. 11, 2 — 4.

B. Naglingnek inukatiptingnik.

1. Sumut (sakkijartitauvâ) naglingnek; innukattemik (—)?

Naglingnek innukattemik sakkijartitauvok naglingnermut Gûdemik Piulijiptingnik, tunganekattigivâlo. (A. 1.)

Nelliat Jêsuse Kristuseòjomik okpertok, Gûde-

mit erniangôvok. Tâpsomingalo ernijomik nagligosuktub, tâpsomangattauk erniangôjok nagligivâ. 1 Joh. 5, 1.

Naglingnartose, Gûdib taimâk naglingmattigut, uvaguttauk nagliktigêktuksaugivogut.
1 Joh. 4, 11.

Mattominga perkojakarpogut tapsomangat, Gûdemik nagligosuktub katangutinetauk nagligijaksaringmago. 1 Joh. 4, 21.

Perkojat tamaita nâmaksititauvut okautsemut atautsemut, mattomunga: Inukattit iliktut nagligiuk. Gal. 5, 14.

2. Naglingnek inukattimik sumik illumajivâ?

Naglingnek innukattimik illumajivok naglingnermik katangutimik, ubvalo okpertut nagliktigêngningannik, naglingnermiglo ilûnainik.

Atautsemik ajokertortekarpose Kristusemik; ilipsele ilûnase katangutigêkpose.
Mat. 23, 8.

Perkojaktârmik tunitsivigivapse nagliktigêkovluse, sôrlo nagligilaurapse, nagliktigêlerkovlusetauk. Tamattomunga ilûnatik illitarksiniarput illiniartigigapse nagliktigêkupse.
Joh. 13, 34. 35.
(Ebr. 13, 1. 1 Joh. 3, 16.)

Sakkijartitsileritse nâlengnermut Gûdemik, naglingnermik katangutemik, naglingnermullo kattangutemik nagligosungnermik ilûnainik.
2 Pêtr. 1, 7.

Nâlekab aglisitilise, pivalliatiliselo nagliktigêngnerme ilipsingnut ilûnainullo.
1 Tess. 3, 12. (Luk. 10, 29 — 37.)

Omigijise nagligisigik; ilipsingnut okauserluktut saimartisigik; ilipsingnik ômisuktut ajungituliviginiarsigik; ilipsingnik kiksartitsijut unangmiklertullo tuksiarutisigik. Mat. 5, 44.
(Luk. 23, 34. Ap. pin. 7, 59.)

3. Sunamut naglingnek inukattemik sakkijartitauvâ? Sivorlermik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok pinasuarnermut assivut kajungersarnartomik igsagaksakartilugit arvertarniptingnut.

Nenergoase kaumatisiuk inungnut, ajungitulinipsingnik takkokovlugit, Atâtaselo killangmêtok nertortaukovlugo.
Mat. 5, 16.

Ajungitomik arvertaritse nellojut akkorngane, ilipsingnik terliakataijut idluitullinerarluse, ajungitulliarnipsingnik takkokovlugit, Gûdemiglo nertordlerkovlugit.
1 Pêtr. 2, 12.

Sinaungajutauniarase Jûdinullônêt, Grichinullônêt, Gûdib illagêktitanginullonêt.
1 Kor. 10, 32. (Mat. 18, 7.)

4. **Aipanganik:**

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok nellâgôrasuarnermut idluartulinasuarnermullo.

Sæglonek iperarlugo, miksekârnermik okausekaritse, ilûnase ingmikôrluse inukatipsingnut; avataukattigêkapta. Efes. 4, 25.

Okausetuinarnut, okatuinarmullonêt nagliktigêktailita, piniarnermulle miksekârnermullo pita! 1 Joh. 3, 18.

Terliarkatainiarase illapsingnik, katangutikka.
Jak. 4, 11. (Kol. 3, 9.)

Naglingnerub inukatine idluitulivigingilâ.
Rôm. 13, 10. (Kap. 13, 8. 9.)

Kapianamêk perkutiminik unuksivalliatitsijok perkutigingitaminut! Kanok akkunêrtigijomik taimainiarkâ? Habak. 2, 6.

Tiglilauktok tigligungnaerle, sennalunele pile aggangminut, ajungitomik piniarle, tunijaksakarkovlugo ajorsartunut.
Efes. 4, 28.

5. **Pingajuangnik:**

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok

kivgartorosungnermut, pitsiarningnermullo, nâpkigosungnermullo.

Kuviasuktut kuviasukattigisigik, kugviortullo kugviorkattigilugit. Rôm. 12, 15.

Kivgartorkattigègitse saimarsaumut ilûnase attunit tunergusiapsingnut, pimaklertutitut ajungitutitut Gûdib saimarsautânik ingmigolingajunik unuktoksoarnik.
1 Pêtr. 4. 10.

Ajungitulilerta tamainut, okpernekarkativut piluarlugit. Gal. 6, 10.

Tunijinek piloringnarnersauvok pillitaunermit.
Ap. pin. 20, 35.

Nunab tamattoma pinginik pekartub, katangutine ajoksartok takkoguniuk, ômatinelo parngnanaerlugo tâpsomunga: kanok tâmna Gûdib naglingninga illumine piginarajarkaûk?
1 Joh. 3, 17. (Sal. okal. 19, 17. 1 Tim. 6, 17 — 19.)

Nâpkinigitse sôrlo Atâtase nâpkiningmat.
Luk. 6, 36.

6. Sitamanganik:

Naglingnek inukatemik sakkijartitauvok kenuêsarnermut, piôjorijuinermullo, saimarsainermut issumagijungnaerningnermullo.

Illiniarvigisinga, kenuênama ômatimnelo piôjoringinama. Mat. 11, 29.

Piloridlarput kenuêtut, nuna pigileramitsuk. Mat. 5, 5.

Piôjoringinermut sunaunersautigênasugigitse nangminipsingnit. Fil. 2, 3.

Piloridlarput ulapirsaijut, Gûdib kitornganginnik taijaujomârmata. Mat. 5, 9.

Ajungitapsingnit ulapirsautekarasuaritse inungnut tamainut. Rôm. 12, 18.

Erkartuiniarase, tagva erkartortauniangimivose; ôminarneraingititse tâgva ôminarnerartauniangimivose; issumagijungnaernigitse tagva issumagijaujungnaerviôniarpose. Luk. 6, 37. (v. 41. 42.)

Issumagijungnaertigêgitse, sôrlotauk Gûdib issumagijungnaervigilaungmase Kristuseme. Efes. 4, 32. (Kol. 3, 12. 13.)

Inuit tammarningit issumagijungnaerupsigik, Atâtapsetauk issumagijungnainiarivait tammarnise. Innuille tammarningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauk issumagijungnainiangimivait tammarnise. Mat. 6, 14. 15.

7. Telimanganik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok tuksiutjinermut inungnik ilûnainik.

Tuksiatsainaritse anernerme ilûnainik pijarialingnik, tuksiarnermullo, kenunermullo, taimailiorkovluse soraerase pigârmititse tamât, ivsornaitut tamaita tuksiarulugit.
Efes. 6, 18.

Tagva mânna kaiblaivunga, tamainit sivorlermik kenujokarkovlugo, tuksiartokarkovlugolo, tuksiarutjijokarkovlugolo kujalijutekartokarkovlugolo inuit ilûnaita pivlugit.
1 Tim. 2, 1.

Illautitaumajut.

Kittorngarêt okpertut malligaksangit.

1. Nulliarêngnut illingajut.

Ilipse angutit, nulliase nagligisigik, sôrlo Kristusib illagêt nagligilaungmagit, ingminiglo tunijub tâpkoa pivlugit. Efes. 5, 25.

Arnat uitik nâlektigit sôrlo Nâlegak. Ue niakoringmago arnab, sôrlotauk illagêt Kristuse niakoringmatsuk, tâmna piulijôgivok timiminut. Sôrlole illagêt Kristuse nâlegaringmatsuk, taimâktauk arnat uitik nâlegaksarivait ilûnainik. Efes. 5, 22 — 24.
(1 Pêtr. 3, 1 — 7.)

2. Angajokâjanut sorrutsinullo illingajut.

Atâtaujose kitorngase ningaksarniarasigik, inugoiniarsigigle nâlektilugit, Nâlekablo okausinginnik kaujitilugit. Efes. 6, 4. (Kol. 3, 21.)

Ilipse sorrutsit, angajokâse nâleksigik Nâlekame; tamanna pijariakarmat. Atâtaillo anânaillo nâlekik; tamadsa perkojak sivorliôjok, angerosimanilik imâk: Idluarsiniarkovlutit, akkunêrtomiglo inôniarkovlutit nuname. Efes. 6, 1 — 3.

Jêsusib angajokângne nalekpak. Luk. 2, 51.

Atâtaminik anânaminiglo uvamnit naglingnersak, illakarniangilak uvamnik. Ernerminiglo panniminiglo uvamnit naglingnersak, illakarniangilak uvamnik. Mat. 10, 37.

3. Nullêtunullo uigasungnullo illingajut.

Inûsuktut ikliguningit kemangniarkit; idluarnerle pinasuaruk, okpernerlo naglingnerlo ulapirsainerlo ilûnaita Nâlekamut tuksiartut illagilugit ômamut ivsornaitomut. 2 Tim. 2, 22.

Aipakangitub Nâlekab pingit issumagivait, Nâ-

lekab idluarijanganut illingajomavlune.
1 Kor. 7, 32.
Uiningitub Nâlekab pingit issumagivait, ívsornaitsomavlune timimigullo anernermigullo.
1 Kor. 7, 34.

4. Uigarnernut illiarsungnullo illingajut.

Tâmna uigarniôjok idluartok, inotôgune, Gûdemik tættetuakarune, soraeranelo kenuvlune tuksiarlunelo uvlotillugo unuamelo.
1 Tim. 5, 5.

Nâlekab takkorngartat illiarsuillo saputivait, serngnigilaitalo uigarnerit. Img. 146, 9.

5. Angajokâjanut kivganullo illingajut.

Nalegaujose ilipse, kivgase nâmaktomik idluartomiglo piniarsigik; ilipsetauk nâlegakarmigapse killangme kaujilerluse.
Kol. 4, 1.

Kivgaujose ilipse, nâlegase nunamêtut ilûnainik nâleksigik; kivgartornermut inuit takkoanne, idluarijaujomavluse inungnut pinase, ômamulle íssumalingasuernermut pititse, Gûde nâleklugo. Kol. 3, 22 — 24.
(1 Pêtr. 2, 18. 1 Tim. 6, 1. 2.)

6. Attannernut inukutaujunullo illingajut.

Inuit ilûnatik attunit attanerijatik pitsartune-

karvigijitìk nâlekligit; Gûdemit pingitomik attannersoakangimat; attannersoakartunele Gudeinut perkojaumavut. Attannersoarnulle akkerartortub Gûdib perkojanga akkerartorivâ; akkerartortulle erkartortautiksarsiorput nangminermingnut. Rôm 13, 1. 2.
(v. 3 — 7. Img. 101.)

Inungnut nâlegaksaukojaujut tamaita nâlengniarsigik Nâlegak pivlugo: Attannermullônêt, nâlegaujomullônêt, angajokajanullonêt, tillijaumajunut akkiniarkovlugit ajortulijunik, ajungitulijuniglo nertordlerkovlugit. 1 Pêtr. 2, 13. 14.
(v. 17. 1 Tim. 2, 1 — 3.)

Attanniviksoarmut tunisiuk attaniviksûb piksanga; Gûdemullo Gûdib piksanga.
Mat. 22, 21.

Gûde nâlengnarnersauvok inungnit.
Ap. pin. 5, 29.

Kaiblainerit soraerutiksamut.

Perkojaunise tamaita piniarlaurupsigik, okaritse: kivgakullôvogut, piniaraksavut kissêta piniarlauraptigik. Luk. 17, 10.
Tagvale kattangutikka, miksekârnerillo, illusitsiaringnerillo, idluarnerillo, ivsornainerillo,

naglingnarnerillo, illanarèngnerillo, ilûnaita innutsiarkutaunerit, kujanartokarpallônêt, nertornartokarpallônêt, tamakkoa issumaksarsiorutigisigik: tagva ulapirsaijub Gûdib illaginiarpâse. Fil. 4, 8. 9.

Nangminerle Gûdib ulapirsaijub ivsornailitilise ilûnane illupsigut; anerniselo, tarniselo timiselo illuêngarlutik saputijautsainarlît pillaraksaukonagit Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane. 1 Tess. 5, 23.

INGMIGOLINGAJUT PINGAJUINGIT.

Saimarsaijutiksat piulijaunermut.

Kapitel IX.

Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jêsuse Kristusemut.

---

1. Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jêsuse Kristusemut sunauvât?

Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jèsuse Kristusemut, illagèngnekarniôvok tâpkonane okpernermut Jêsuse Kristusemut akkunermingnelo attausiolertune, mallingnermullo nellàgôrtomut kigligiutsijune tapsominga.

Tapkonanêdlunga, igvillo uvamnêdlutit, attausiomarilerkovlugit. Joh. 17, 23.

Tagvane Jûde Grichelônêt, tagvane kivgak kivgaungitorlônet, tagvane angut arnarlonêt adsigêngitokangilak; ilûnase attausiôgapse Kristuse Jêsuseme. Gal. 3, 28.

Ilipse inukatigêngôvose anerimajut, ajokertuijut attaniviksôlutik, inuit ivsornaitut tâpsoma inukotingit; kaikojipse, tâktomit kaumaserminut tatamnartomut piniarninginnik ajungitunik kigligiutsijuksaukovluse. 1 Pêtr. 2, 9.

2. Kina illagêt niakorivatsûk?

Jêsuse Kristuse niakôvok illagêktokotiminut aungminut pissiarilauktaminut, igloliorsimajunut tâpsomunga, terrekovlune ujaraujomut.

Tâmna timib niakorivâ, tamadsa illagêt. Kol. 1, 18.

Ilipse Kristusib timigivâse, avatiôvluselo ilûnase attunít ingmigolingavluse. 1 Kor. 12, 27. Kristusib illagêt nagligilaukpait, ingminiglo tunilaukpok tâpkoa pivlugit. Efes. 5, 25. Mânna tagva tujormiôjungnaerluselo takkorngarungnaitose, ivsornaitulle kinguvângukatigivâse, Gûdiblo iglungane iglomiokattauvluse, igloliorsimavluse Apostelillo nellautaijullo tungavigijanganut; tamattominga Jêsuse Kristuse ujarauvok terrekovlune. Efes. 2, 19. 20. Atâtab piulilaukpâtigut tâktub pitsartuninganit, nûktertilutalo Ernerme erdligijame nâlegauvinganut. Kol. 1, 13.

3. Sunamîk okpertut (perkojaumavât) illagêngnermingne (—)?

Okpertut perkojaumavut illagêngnermingnut sakkijartitsikovlugit Jêsusib illagêktokotingita nellâgôrtut illinganinganik.

Okpertut unuktoksuit atautsemik ômatekarlarmiglo, atautsemik tarnekarput (sôrlo.) Ap. pin. 4, 32.

Omarigitse adsigêktomik issumakatsainarluse anernekut, ulapirsautib kellaksutânut. Time atausek, anernek atausek, sôrlotauk kaikojaumagapse nerriuviksakarluse atautsemik kaikojaumanipsingnut. Efes. 4, 3. 4.

Naglingnerme nellâgôrta, aglivalliavlutalo ilûnainik tâpsomunga niakôjomut, tagva Kristusemut. Tâpsomanget time illuitok kattisimavok, navgutsallo ilûnatik ingmingnut navlisimavut ikajortigêngnermut, avatit ilûnatik ingmikôrlutik attornermingnut, piniarnivut time aglivalliagame idluarsivlune; naglingnerme tamakkoa tamaita pivut. Efes. 4, 15. 16.

4. Sunamik ajokertuijut aulatsijullo perkojaumavât?

Ajokertuijut aulatsijullo illagêngne perkojaumavut Kristusemut, kivgangititut okalautekarkovlugit ajokertusinginnik, malliktauninginniglo udsertorutekarkovlugit, tamakkonane nangminek igsagaksaukovlugit illagêktunut.

Saugârsukka nerritiniakit! saugakka nerritiniakit. Joh. 21, 15. 16.

Illangit Apostelingortilaukpait, illangille nellautaijungortilaukpeit, illangit okautsinik tussarnertunik okâlajungortilugit, illangit pairksijungortilugit ajokertuijungortilaukpait; ivsornaitut idluarsartaukovlugit kivgartornerub piniaraksanganut, Kristusib timiksanga âkikpalliakovlugo. Efes. 4, 11. 12.
(Rôm. 12, 7. 8. 1 Kor. 12, 28.)

Tagva mânna udsertoritse ilipsingnik, illagêktuniglo ilûnainik, Anernerub ajunginerub ajokertuijungortilaungmase tâpkoninga, Gûdib illagêktitangit pairilugit aungminut pissiarilauktangit. Ap. pin. 20, 28.

Angajokaunerôjut ilipsingnêtut kaiblarpakka: Kristusib inukotingit perkojaumajut ilipsingnut pairiniarsigik udsertorlugillo; kununermut pinase, kunutuidlusele; kangunartomik perkutiniaromanermut pinase, ômamulle illungertortomut; Gûdib inukotinginut attaniotijomajutitut pinase, igsagaksaunialeritsele kattimgajunut. Tagva pairksijoksoak sakkeromârpat, niakomik kunnulijuitomik opinartomik pititaujomârpose.
1 Pêtr. 5, 1 — 4.

5. Sunamîk (perkojaumavât) illagêktunut illingajut (—)?

Illagêktunut illingajut ajokertortitik aulatsijitiglo nagligijaksarivait, pitsiarvigilugillo nâleklugillo.

Issumaginiarsigìk ajokertuijut ilipsingnik pairijigijaselo Nâlekame kaiblartigîjaselo. Piniarningit pijutigalugit angînersauluartomik nagligisigik, ulapkutekarluselo tâpkonunga. 1 Tess. 5, 12. 13.

Angajokaunerôjut piniaraksamingnik idluartomik pijut, magguêrtorlugit opigijaulit; piluarlugillo okautsinik ajokertusemiglo piniartut. 1 Tim. 5, 17.

Ajokertortise nâleklugillo mallingniarsigik; udsertormata tarnipsingnik, akkiortuksatitut mattominga; taimailiorkovlugit kuviasuklutik annersauminatiglo; tamanna idluartsengimat ilipsingnut. Ebr. 13, 17.

6. Sunamîk illagêt (piniartuksauvât) idluarsainiarutiksamingnut (—)?

Illagêt attaruililutik kattimajuksauvut, piluartomik Sontageme, Nâlekab uvlungane, okpertullo uvloksiorvinginne, idluarsainiarkatigêgomavlutik Gûdib okausinginnut, Sakramentingnullo, tuksiarnermullo, imgernermullo.

Magguk pingasullonêt kattimajarangata attimne akkorngannêtsomavunga. Mat. 18, 20.

Okpertut Apostelit ajokertusinginne sokksijuilaukput, illagêngnekarnermelo, avgoinermelo kakkôjamik, tuksiarkatigêngnermelo. Uvlullo tamaita illagêklutik kittimaviksoarmêlaukput. Ap. pin. 2, 42. 46.

Kristusib okausingit innilangatisigik angijomik illupsingne, illisimanartunut tamainut; ajokertortigêgitse erkaititigêkluselo imgerutinut nertordlerutiksanut, tuksiarutsinullo anernelingnut, imgerluselo tussarnertunut ômatipsigut tuksiarluse Nâlekamut. Kol. 3, 16.

Kattimaniksavut kamagijungnainiarnagit, sôrlo illangit illiorpangmata; kaiblartigêklutale, taimâk pìjarìakaluarpok. Ebr. 10, 25.

Ilípsingnik idluarsainiaritse okpernipsingnut ivsornainerpângôjomut, tuksiarluselo.
Jûda v. 20. (Ap. pin. 20, 7. Img. 26, 6—8; 27, 4; 84, 2 — 5.)

7. Sunamîk illagêt (perkojaumavât) sillaksoarmiut pivlugit (—)?

Jêsusib Kristusib illagêktokotingit perkojaumavut Jêsusib okausingit tussarnertut okâlatigilugit inukatigêngne tamaine.

Sillaksoarmut ilûnânut ainiaritse, okautsillo tussarnertut okautigisigik inungnut tamainut.
Mark. 16, 15. (Mat. 28, 18 — 20.)

Nellojunut tillivagit, ijingit uititaulerkovlugit sâkovlugit tâktomit kaumajomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut; ajorninginnit issumagijaujungnainermik pititaukovlugit, kingormgujaksamiglo pekarkatigêkovlugit ivsornaititaujomârtut okpernermut uvamnut.

Ap. pin. 26, 17. 18.

Kattersivik angijôvok sullijuksalle ikkidlarput, tamanna pivlugo kattersiviub angajokânga tuksiarvigisiuk sullijuksanik tilliklerkovlugo kattersivingminut. Mat. 9, 37. 38. (Jes. 60, 1.)

8. Nane Jêsusib Kristusib illagêktokotingit pigiartainarlaukât?

Jêsusib Kristusib illagêktokotingit pigiarlaukput inukattigêngne Israêlitine Jerûsaleme, siamarlaukpullo nellojunne (Ap. pin. Kap. 2 malliktingillo. Kap. 8 malliktingillo.)

9. Kanok Jêsusib Kristusib illagêktokotingit nelliutune mallilauktune piganerlaukât?

Illagêt siamartauvallianinginut pivalliakassiutilaurivuttauk sennerkotsinerit ajokertutsinik illusiôjariakartuniglo; taimaigaloartillugo Kristuse nelliutune tamaine illagêktokutekatsainarlaukpok; tâpkoningalo taimaititsiniarpok sillaksûb naggatânut.

Tattaminiarpunga, killamik okautsit tussarnertut assinginut sâsimalerêrapse, Kristusib saimarsautânut kaikojigimajase tunnulugo. Gal. 1, 6.

Uvlut tamaita najutsaînarpapse sillaksûb naggatânut. Mat. 28, 20.

Kairtomut tamattomunga illagêktitakkatungatitsomavakka, tâktoksûblo pitsartuningat sâlaginiangilait. Mat. 16, 18.

10. Jêsusib Kristusib illagêktokotingita illinganingit nuname, kanok illingavât?

Nelliutune tamaine Jêsusib Kristusib illagêktokotingit nâlegauviôlaukput kapianarnilingmik; taimainiarpullo pinarnarnimik sakkijarviat tikkilugo Kristusib tikkitsomârningane.

Nâlegaunera sillaksoarmit tamattomangat pingilak. Joh. 18, 36.

Sillaksoarmiut ômigikpase, kaujimaleritse, ômigikârmanga illipsingnit. Sillaksoarmiut illagigupsigik sillaksoarmiut pitik naglginajarpait; sillaksoarmiulle illaginginapsigik, annerimalaurapsele sillaksoarmiunit, tamanna pivlugo sillaksoarmiut ômigivâse. Joh. 15, 18. 19.

Sillaksoarme kapiasungnekarpose, manigoritsele sillaksoak sâlagivara. Joh. 16, 33.

Kapianartut unuktut attorlugit Gûdib nâlegauvinganut pijuksauvogut. Ap. pin. 14, 22.
Ilûnatik Gûdib idluarijanganut inôniaromajut Kristuse Jêsuseme, unangmijaunek attoraksarivât. 2 Tim. 3, 12. (Mat. 10, 22. 1 Pêtr. 4, 12—14. Ebr. 11, 36—38; 12, 1—3.)
Tokkomavose, inôsiselo Kristuse illagivlugo ijersimavok Gûdeme. Kristusele inôtigijase sakkerpat, ilipsetauk sakkerkatigijomârivase pinarnartoksôjome. Kol. 3, 3. 4.
Sokkosijuilerit tokkomut, tagva inôtsib niakotânik tunitsivigijomavagit. Takko. 2, 10.

11. Okpertokattigêt kikut illumavattigîk?

Okpertokattigêt — okausek tâmna ilûnainut nellojôngitunut illingatitaukpat — illumavait tamaita, kivgartorviôjut Gûdib okausinginnik, Sakramentingniglo, tamannalo pivlugo Krîstusemiunik taijaujut. (Ap. pin. 11. 26.) Avisimavut ingmigolingajunut illagêksimajunullo unuktunut, apsimautijunut ajokertutsit illutsillo pivlugit akkunermingne.

12. Kanok Jêsusib illagêktokotingit nellâgôrtut (illingavât) okpertunik taijautuinartunut (—)?

Jêsusib illagêktokotingit nellâgôrtut ijersimavut illagêksimajune ilûnaine, nellinullônêlle nâmaktomik sakkijartitaungilat.

ILLAUTITAUMAJUT.

Pijariakortonerpât illangit pijokalauktut okpertut illagêngninginne.

---

1. Illagêt sivorlerpât kattersortauningit Jerûsaleme Pentekosteme, kingornganelo Judinit.

2. Okpernerub Kristusemut siamartauninga, inukatigêngne nellojune, sivorlerpâmik Paulusemut.

3. Okpertut unangmijauningit, sivorlerpâmik Judinut, kingorngane nellojunuttauk, piluartomik Rômemiut attaniovingane. (Tokkotaujut okpernek pivlugo, atâtaujullo illagêngnut.)

4. Okpernerub Kristusemut sâlakarninga attanio-t'ningalo Rômiut attaniovingane, Konstantinab (angijomik taijaujub) nelliuninganit (Jâreme 333 Kristusib inûlerningat kingorngane) inukatigêksuit takkorngartat sâlakarningat Rômiunik tikkilugo; inûkatigêksuit nûkattarningita nelliuningane. (376 — 500.)

5. Okpernerub Kristusemut siamaganerninga inukatigêksoarne taipkonane, piluartomiglo Europame, Jâre 1000 tikkilugo. (Winfrid ub-

valo Bonifatsius, Germânit (Deutschit) Apostelingat.)

6. Okpertut sukaitomik illuselukpallianingit, Jârine 500mit 1500mut, Papstit aulatsitilugit; okpernerublo ivlerijauninga illârsimmanerluktinago, illagêngneârsungne unangmijauvalauktune, okpernerluktuniglo (Ketserinik) taijaulauktune. (Waldenserit; Wiklef; Johann Hus; Kattangutigêt Bohêmiamiut Morâviamiullo.)

7. Illagêt ajokertutsinut idluartunut illusiôkojaulauktunullo Apostelinut uttertitauningit. (Reformation) Jâremit 1517 mit kingornganelo. (Lutêruse, Melanchtonelo; Zwingli, Kalvinelo.)

8. Illagêt avingningit Katolikinut, Luterânerinullo, Reformisimajunullo (kingorlik magguit Evangeliumiujanik, ubvalo Protestantenik taijauvakput); akkerartortigêngnerillo tâpkoa akkorngane ajokertutsit pivlugit.

9. Illagêt mikkijut ingmigolingajullonêt pigiarningat Protestantit akkorngane. (Kattangutigêt illagêngningata nutangortitaumaningat 1722; Zinzendorf.)

10. Nelliutune tamakkonane: nippunganek, okpinginerlo iktoriktaitok unuktune pivallivut; igloanetauk tuppangnek inôtsemut nutâmut,

illungertornartomut Gûdib nâlegauvingata angijorortitauninganut (Tilliklernek ajokertuijunik attekartunut okpertunik, nellojunullo. Illagêksimajut aglangnik hailiginik nênertautitsilutik, ajokertuijuniglo tilliklerlutik.)

Kapitel X.

Baptijut hailige.

1. Kinamut, sunaksaulunelo Baptijut hailige illijaulaukâ?

Baptijut hailige illijaulaukpok Jêsuse Kristusemut nangminek, illaliorniôkovlugo angerkatigèngnermut Gûdemut, ubvalo illagêngnekarnermut Atâtamut, Ernermut Annernermullo hailigemut, tamattomûnalo okpertut illagêngninganut.

Aileritse, inukatigêksuillo tamaita ajokertoriartorsigik baptilugillo Atâtab, Ernerublo, Anernerublo hailigib attinganut. Mat. 28, 19. (Mark. 16, 16.)

Okausinganik kuviasuklutik nâlektut baptitaulerput; uvlormelo taipsomane 3000it illautitaulerput. (Ap. pin. 2, 41.)

2. Baptijutib hailigib saimanarninga sunauvâ?

Baptijume hailigeme piulijaumaniptingnik ajornerub ôminarneraininganit, issumagijaujungnaiviôniptingniglo tàpkonangat Jèsusib Kristusib aunganut angerviôvogut, pitsartunermiglo inôsertâmut Gudemit, pijomut, tunitsiviôvogut.

Baptitauleritse ilûnase Jêsusib Kristusib attinganut, ajornerit ìssumagijaujungnaerutiksanginnut. Ap. pin. 2, 38. Kap. 22, 16.

Kristusib illagêt nagligilaukpait, ingminiglo tunilaukpok tâpkoa pivlugit, ajorungnaititsomavlugit, epkêjarlaungmagit uhvaumut (imiôjomut) okautsinik illalingmut.
Efes. 5, 25. 26.

Jèsusib Kristusib nagligilaukpâtigut ubvarlutalo ajorniptingnit aungminut. Takko 1, 5.

Baptijut ubvautaungilak timib ipinganut, angerkatigêngniôvorle issumame passijaksaungitome Gûdemelo, Jêsusib Kristusib makkininganut.
1 Pêtr. 3, 21.

Kaujimangilase ilûnata Jêsuse Kristusemut baptisimmajogut, tokkunganut baptitaugapta? Taimaimat illijartortaukatigimavavut baptijutikut tokkomut, sôrlo Kristuse tokkungajunit tuppaktitaungmat, Atâtatab ussornarninganut,

taimâktauk uvagut inôsertâmik arvertartuksauvogut. Rôm. 6, 3. 4.

Ilûnase Gûdib kitorngarivâse okpernermut Kristuse Jêsusemut. Ilûnase Kristusemut baptisimajose Kristuse attimagapsiuk.
Gal. 3, 26. 27.

Gûdib piloriktipâtigut erniangûpsârnerub ubvautânut, Anernerublo ajunginerub nutângortitsininganut, kovilauktaminut uvaptingnut amigangitomik Jêsuse Kristusekut Nâlegaptigut. Titus 3, 5. 6.

3. Baptijutib hailigib pitsartuninga sunauvâ?

Saimanerub tamattoma pitsartuningagut baptisimajut tokkolertuksauvut ajortunit, aglisiklertuksaulutiglo Jêsusib Kristusib saimaningane, illitarksinermelo tâpsominga.

Issumavileritse ilipsingnik, ajornermit tokkungagapse inôluselo Gûdemut, Kristuse Jesusekut Nâlegaptigut.
Rôm. 6, 11.

Kaiblarpapse sulınase pilerkonase Gûdib saimarsautânik. 2 Kor. 6, 1.

Nâlegapta Piulijiptalo Jêsusib Kristusib saimarsautâne illitarksinermelo tâpsominga aglivalliatitse. 2 Pêtr. 3, 18.

Inôvunga, uvangaungitorle, Kristusele inôvok illumne. Mânnale uviningme inônimnik, tamattominga inôvunga okpernerme Gûdib Erninganut nagliktimnut, ingminiglo tunijomut pivlunga. Gal. 2, 20. (Efes. 4, 22 — 24.)

Taijaksat I. Nutarait angajokâgit okpertunik mânnakassakut inûlerningata kingorngane baptitausôngovut, Kristusib okausinga malliklugo: Nutakkat uvamnut pilit, innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.
Mark. 10, 14. 16. 1 Kor. 7, 14.

Taijaksat II. Sorrutsit baptisimajut inumariônersaupata, illagêt illusingit malliklugit ajokertortaukârlutik okperaksanik, saimartaukârlutik illijauvakput Komuniônemut hailigemut.

Kapitel XI.

Komuniône hailige.

1. Kinamut sunamullo Komuniône hailige illijaumavâ?

Komuniône hailige Jèsuse Kristusemut nangminek illijaumavok, okpertut atausiotitauluarninginnut tàpsomunga.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib unuame taipsomane pititaugame, kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpa, illiniartiminullo tuniva, okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga, tunijauniartok pivluse; taimailioritse erkaumajauniksamnut. Taimâktauk ermgusiârsuk tigugivâ nêrrijarêramik, kujalivlunelo tâpkonunga tâmna tunivâ, okarlunelo: Ilûnase tagvangat immeritse! tagva auga, Testamentetâb aunga, kovijauniartok ilipse pivluse, unuktullo pivlugit, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginnut; taimailioritse, immilerangapsiuk erkaumajauniksamnut. Mat. 26, 26—28. Mark. 14, 22 — 24. Luk. 22, 19. 20. 1 Kor. 11, 23 — 25.

Uvinimnik nerrijok, aumniglo immertok, uvamnêtsainarpok, uvangalo tâpsomanèdlunga. Joh. 6, 56.

2. Sunamîk uvloksiorkitâ Komuniôneme hailigeme (—)?

Komuniôneme hailigeme uvloksiorpogut Kristusib tokkungata erkaumajauninganik, nerrinermelo kakkôjamik, immernermelo Wainemik Kristusib timinganik aunganiglo pivogut.

Kakkôjak tamanna nerrilerangapsiuk, ermgusiârsungmillo tâpsomangat immilerangapse,

Nâlekab tokkunga okautigijaksarivase tikkerkârtinnago. 1 Kor. 11, 26.

Ermgusiârsuk saimanartok saimartavut, tâmna Kristusib aungat illagingilâ? Kakkojak avgortavut, tâmna Kristusib timingat illagingilâ? 1 Kor. 10, 16.

3. Komuniônib hailigib saimanarninga sunauvâ?

Komuniôneme hailigeme illangiutititauvogut Kristusib akkiliutiksarsininganik ilunânik, ajornipta issumagijaujungnaerningat nakitersutauninganut, aglisinermut ivsornailinerme, naglingnerub katangutinik sôngonersautitauninganut, nerriungnerublo aulajuititauninganut inôtsemik nâksaungitomik makkitsomârnermiglo.

Kakkôjak atausiôvok, taimâk unuktôvluta timiôvogut atautsemik, kakkôjak atausek illangiubvigigaptigo tamapta.
1 Kor. 10, 17.

Uvinimnik nerrijok, aumniglo immertok, inôsekarpok nungusuitomik, uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksanganne.
Joh. 6, 54.

4. Sunamîk pijariakarkâ illangiutivekarnermut Komuniônemik hailigemik idluartomik saimanartomiglô?

Illangiutivekarnermut Komuniônemik hai-

ligemik idluartomik saimanartomiglo pijariakarpok nangminerminik nikkasugane kiglisiniarnermik, piniartomik illuptingne kângnermik immerungnermiglo tâpsominga.

Inugle nangminerminik kiglisiniarkârle, taimârlo kakkôjamit tâpsomangat nerrile, ermgusiârsungmillo tâpsomangat immerle; nellialle nerrijok immertorlo idluarsinane, tâmna nerrivlunelo imilarmelo erkartortautiksaminik, tamanna pivlugo Nâlekab timinga issumagingînamiuk. 1 Kor. 11, 28. 29. (v. 27.)

Nangminiptingnik erkartorupta, erkartortauniarajangilagut. 1 Kor. 11, 31. (v. 32.)

Nautsertoritse nangminipsingnik okpernermêmangâpse, kiglisiniaritse. 2 Kor. 13, 5.

Kiglisinianga Gûdîk illitarilugolo ômatiga, nautsertorminga, issumakkalo sakkijarlît sângne. Kamagitsiangalo apkume idluitome arvertarmangârma, tessiormingalo apkumut soraijuitomut. Img. 139, 23. 24.

Kina tammarnime unorninginnik kaujimavâ? Tammarnimnik kaujimangitamnik issumagijungnaiminga! Img. 19, 13.

Ajulertok takkonârpara, anerniliglo serkomisimmajomik, sivôrajorlo okausimnik. Jes. 66, 2, (Jmg. 51, 19.)

Kaititse uvamnut tamapse, ajulertose kapiasuktoselo, nakoksititsomavapse. Mat. 11, 28.

Taijaksat. Baptijut hailige, Komuniônelo hailige okpertut (okautsinik tussarnertunik malligatuakartut) Sakramentigivakit.

INGMIGOLINGAJUT SITTAMAINGIT.

Piuliklernerub pijarêrtitauninga.

Kapitel XII.

Tokko, okpertullo angerarningit Nâlekamut.

---

1. Sunamîk inuit tamaita torautekartitaumavât?

Inuk illingatitaumavok sukkutsiane tokkojariakarlune. (Ebr. 9, 27.)

Tokko inungnut tamainut kiblêmavok, ilûnatik ajortulilaungmata. Rôm. 5, 12.

2. Tokko sunauvâ?

Tokko avititsiniôvok tarnemik timemit, kingorngagut time asserorpok, tarnele inôtsainarpok.

Sannit ama nunamut pijuksaugivut, sôrlo illingalaungmatatut, anernerlo Gûdemut ama pijuksauvok tunijilauktomut tâpsominga. Sal. okal. 12, 7.

Êrksiniarasigik timinik tokkotsijut, tarninigle tokkotsijungnangitut. Anginersamigle taimna erksigisiuk, timiniglo tarniniglo asserortitsijungnartok ânianartovingme. Mat. 10, 28. (Luk. 16, 19 — 31.)

3. Suna okpertut kollarnangitomik neriugivatsuk manigornerilugolo tokkonerme?

Okpertut tarningit Kristusemêniarmata, taimaimat tokko piksakautigivât.

Uvlome aiparilarpâgit Paradiseme. Luk. 23, 43.

Nâlegak Jesuse anernera piuk! Ap. pin. 7, 58.

Kajungilârpunga avilunga tamângat, Kristuselo najoromavlugo. Fil. 1, 23.

Sivôrangilagut time kemaklugo, angerarnek Nâlekamut kuviaginersarivavut. 2 Kor. 5, 8.

Kristuse inôgutigivara, tokkonerlo piksakautigivara. Fil. 1, 21.

Inôgupta Nâlekamut inôvogut; tokkoguptalo Nâlekamut tokkovogut. Taimaimat inôguptalônêt tokkoguptalônêt Nâlekab perkutigivâtigut. Rôm. 14, 8.

Kapitel XIII.

Jêsusib Kristusib tikkipsâromârninga tokkungajullo tuppaktitaujomârningat.

---

1. **Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Jêsusib Kristusib tikkipsâromârninga pivlugo (—)?**

Jèsuse Kristuse sakkijarlune tikkipsâromârivok nunamut tamattomunga.

Sekkinerlo takkerlo uvloritsallo nellunaikutakaromârput; inuillo nunamêtut erksinermut sivôradlaromârput; imarpiksoarlo malliksoavaksuillo iktullijaromârput. Taimaipallo Inûb Erninga tava takkoniarpât nuvujatigut kaijok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.
Luk. 21, 25. 27.

Jèsuse tamna ilipsingnit kongmuartitaujok killangmut tikkipsâromârivok, sôrlo takkolaurapsiuk killangmut kongmuartillugo.
Ap. pin. 1, 11.

Arvertarnivut killangmêpok, takpângattauk neriugivavut piuliklerte Jêsuse Kristuse Nâlegavut. Fil. 3, 20. (Mat. 24, 29. 31. 2 Thess. 2, 3 — 12.)

2. Kanok aglait (ajokertuivât) tikkipsâromârningata nelliutininga pivlugo (—)?
Nelliutininga, Stundingalo kaujimajaungilak kimullônêt, suingartaunartomigle pileromârpok.

Uvlormik taipsominga, Stundemiglonêt taipsominga kaujimajokangilak, Engelillonêt killangmêtut, Ernerublônêt, Atâtatable kissime nellungilâ. Mark. 13, 32.

Opalungaersimatsainaritse; Inûb Erninga tikkitsomârmat Stundeme neriuvigingitapsingne. Mat. 24, 44. (2 Pêtr. 3, 8 — 10.)

3. Sunamîk (pijokaromârkâ) Jêsuse Kristusekut (—)?
Jêsuse Kristusekut tokkungajut tamaita tupaktitaujomârput; makkitsomârnermelo tarnelo timelo illagèktitauniarivuk.

Makkiniôvunga inôsiolarmalo. Joh. 11, 25. (Joh. 6, 40.)

Stunde nelliutsomârpok, ilûnatik illuvernêtut Inûb Erningat nippinganik tussaromârviksangat; annilerlutiglo ajungitomik piniarlauktut makkinermut inôsilingmut, ajortomigle piniarlauktut makkinermut erkartortaunîlingmut. Joh. 5, 28. 29.

Gûde okperivara pijomârtome tokkungajut makkiviksakaromârmata, ajungitullijullo ajortullijullo. Ap. pin. 24, 15. (Takko. 20, 12. 13.)

Jêsusemik tagva tokkungajunit tupaktitsijub anerningat innigikpase, tâpsomatauk, Kristusemik tokkungajunit tupaktitsìjub, timise tokkojuksat ômartitsomârivait, Anerninga illupsingnėmat. Rôm 8, 11. (2 Kor. 4, 14.)

Sôrlo ilûnatik Adameme tokkolermata, taimâk Kristuseme ilûnatik ômartitaujomârput. Ilûnatigle ingmikôvlutik. Sivorliotijok Kristuse; kingorngane Kristusib inukotingit tikkitsomârpat. 1 Kor. 15, 22. 23.

4. Kanok (piviôniarkât) okpertut taipsomane innojomârtut sulle (—)?

Okpertut Kristusib tikkipsaromârningane innoniartut sulle, ablatsangortitaujomârput.

Ahak, nellonartomik okautivapse: Illunata sininiængilagut, illunatale ablatsangortitaujomârpogut. 1 Kor. 15, 51.

Tamannale okautivapse, okausiôlune Nalekamit, uvagut innojogut amiakovluta Nalekab tikkiviane, sinnisimajut ingiarniatsengilavut. Nangminek Nalegak killangmit akkaromârmat nippersôarmut kajungersarnartomut, Engelit attanninta nippinganut, Gudiblo tiptulautinganut, Kristuseme tokkungajut makkekaromârput; kingorngagut uvagut, innojogut amiakovluta, taipkoa illagivlugit aularudsaujomârpogut nuvujatigut,

Nalegak pachrearvigilugo sillame; taimaidluta
Nalegak najutsainarniarpavut. 1Tess.4,15—17.

5. Sunamîk okpertut pijomârkat makkitsomârnerme ablatsangortitaunermelonêt?

Makkitsomârnerme ablatsangortitaunermelonêt okpertut timemik nutâmik, killangmut illingajomik, pijomârput.

Timivut ajulertok ablatsangortitsomârpâ, timine ânanaudlartok adsiutilugo, pitsartunermut ajugaringitaminut tamaita ingminut nâlektilugit. Fil. 3, 21.
Asseroraksak illijaulerpok, asserojuitorlo makkitsomârpok. Time uvinilik illijaulerpok, makkitsomârporlo time annernilik. Asseroraksak tamanna asserojuitomik attiniariakarpok, tokkojuksarlo tamanna tokkosuitomik attiniariakarivok. 1 Kor. 15,42.44.53. (2 Kor. 5,1—4.)

Kapitel XIV.

Sillaksoarmêtut tamaita erkartuivingme sakkijariakaromârningit.

1. Kina erkartuijôvâ sillaksoarmiunik illunainik?

Jêsuse Kristuse erkartuijôvok inôjuniglo tokkungajuniglo.

Gûdib tâmna erkartuijuksangortilaukpâ inôjuniglo tokkungajuniglo. Ap. pin. 10, 42.
Atâta erkartuingilak kimiglonêt, Erninele erkartuijungortilaukpâ tamainik. Joh. 5, 22.
Atâtab Ernek pitsartunermik tunitsivigilaukpâ, erkartuikovlugotauk, Inûb Erneringmago. Joh. 5, 27.

2. Kina sakkijartuksauvâ Kristusib erkartuiviksangat iksivautaksoangata sânganê?

Kristusib erkartuiviksangat iksivautaksoangata sângane inuit ilûnatik sakkijartuksauvut uvlut kingorlerpângane.

Gûde uvlormik taisimalaukpok erkartoromavigijaminik sillaksoarmiunik idluarnermut. Ap. pin. 17, 31.
Ilûnata sakkertitaujomârpogut Kristusib erkartuiviat sângane. Rôm. 14, 10.
Inûb Erninga ânanaunermine tikkikune, Engelillo ajungitut tamaita illagallugit, iksivajomârpok ânanaunerme iksivautangane, inukattigêllo ilûnamassiatik sânganut kattititaujomârput. Mat. 25, 31. 32.

3. Kanok Jêsuse Kristuse erkartuijomârkâ?

Jêsuse Kristuse erkartuijomârpok idluartomik, tamaitalo akkiniarlugit piniarnerilauktanginut.

Ilûnata sakkijartuksauvogut Kristusib erkartuiviksangat sângane, ilûnata attunit akkiniar-

taukovluta illiorniptingnik timeme inôtilluta ajungitomiglonêt ajortomiglonêt. 2 Kor. 5, 10. (Mat. 12, 36. Rôm. 2, 6 — 10. Tak. 20, 12.)
Ajortulilauktut perkojakaratik, assiojomârputtauk, perkojat mallingnagit; ajortulilauktullo perkojakarlutik erkartortaujomârput perkojat malliklugit. Rôm. 2, 12. (Luk. 12, 47. 48. Mat. 11, 21 — 24.)
Gûdib inuit angigutsiningit erkartoromârpait Jêsuse Kristusekut. Rôm. 2, 16. (1 Kor. 4, 5.)

4. Kanok okpertut (illingavât) erkartuivik pivlugo (—)?

Okpertut erkartuivik erksigijariakangilât, kuviasuklutigle utakkigivât.

Tamattomunga naglingnek nâmaksivok uvaptingne, kuviasutekarkovluta uvloksame erkartuivingme. 1 Joh. 4, 17.
Ahamarik, ahamerik okaupapse: Okautsimnik tussartok, okperilugolo tillijiga, tâmna inôsekarpok nungusuitomik, erkartuivingmullo piniangilak, tokkomille inôtsemut núktersimmavok. Joh. 5, 24.
Uvamnik okausilik innungnut okautigijomavara Atâtamnut killangmêtomut. Mat. 10, 32. (v. 33.)
Kinâ erkartuijungnarkâ? Kristuse takka tokkolauktok, ila piluartomik tupaktitaungmijok, tâmna Gûdib tallerpiat tungânêlerdlune tuksiupâtigullo. Rôm. 8, 34. (v. 38. 39. Tak. 7, 13. 14.)

Kitorngârsuit tâpsomanêtsainaritse, sakkijalerpat kuviasutekarkovluta, kangusugatalo tâpsoma sângane tikkiviane. 1 Joh. 2, 28.

Kapitel XV.

Piloringnek issokangitok, ôminarnerartaumanerlo issokangitok.

1. Jèsuse Kristusèmut okpertut sunamîk piniarkât?

Ilûnatik Jèsuse Kristusêmut okpertut piloringnermik nàksaungitomik piniarput, illangiutikattaulutik Kristusib ânanauninganik.

Kaititse Atâtama nagliktangit, nâlegauvik kingormgutigisiuk ilipsingnut pijarèrsimajok sillaksûb pigiarninganit. Mat. 25, 34.

Atâtâk pijomavunga najugamne tâpkoatauk uvamnêkovlugit tunilauktatit uvamnut, ânanaunimnik takkokovlugit tunilauktarnik uvamnut. Joh. 17, 24.

Kristuse inôtigijase sakkerpat, ilipsetauk sakkerkatigijomarivase pinarnartoksôjome. Kol. 3, 4. (1 Pêtr. 1, 7 — 9.)

Mânna Gûdib kitorngarivâtigut, sakkíjarsimangilarlo sulle illingajomârnivut. Kaujima-

vavulle sakkijarniarpat adsiginiaraptigo; takkoniaraptigo illinganinga. 1 Joh. 3, 2.
Kitorngaugaptale kingormgujijuksaugivoguttauk, imaipok Gûdemik kingormgujiluta, Kristuselo kingormgusikatigalugo; kapianarnernik pekarkatigiguptigo, ânanausikataujomârkovlutatauk. Rôm. 8, 17. (v. 18.)

Kugviornerit tamaita Gûdib allarterniarpait ijinginnit, tokko itsungnaerpok; kiksarnermiglônêt, nipliânermiglônêt, anianarnermiglônêt pijokarungnaerniarpok; sivorliôjut itsungnaermata. Tak. 21, 4. (2 Kor. 4, 17. 18. Jes. 35, 10; 60, 19 — 21.)

2. Sunamîk Gudekangitut piniarkât?

Gudekangitut, okautsinik tussarnertunik mallingitut, âniavingmut nâksaungitomut ainiarput.

Okpingitok erkartortaujomârpok. Mark. 16, 16. (Mat. 22, 11 — 13. Joh. 3, 36.)
Idluitoâlojose, uvamnit aularitse ikkomamut kamitsuitomut pijarêrsimajomut Sâtanasemut Engelinginullo. Mat. 25, 41.
Nâlegak Jêsuse sakkijartitauniarpok killangmit, Engeline pitsartujoksuit illagalugit, ikkomamullo ikkoalajomut, akkivigijartorlugit Gûdemik kaujijomangitut, okautsiniglo tussarnertunik, Nâlegavut Jêsuse Kristuse pivlugo, nâlegomangitut, taipkoa pitlartaujomârput asse-

Ayer
oPM
55
.Z77
J48
1867

rornartoksoarmut issokangitomut, Nâlekab kênanganit pitsartuninganillo ânanaujoksoarmit pijomut. 2 Tess. 1, 7—9. (Mark. 9, 46.)
Kapianartut kiksarnartullo (pijomârput) inuit idluitulijut tarninginnut tamainut. Rôm. 2, 9. (Jûda v. 14. Tak. 21, 8.)

3. Kanok (illingatitauniarkât) pingortisimajut tamaita (—)?

Pingortisimajut tamaita ajornerub ôminartitsininganut anersaumititaujut, nutângortitaukassiutjauniarput, illangiutititaukassiutjaulutiglo Gûdib kitorngangita pinarnarninganik.

Ahâk tamaitarsuit nutângortipakka. Tak. 21, 5.
Pingortisimajuttauk piulijaujomârput kippalônermit nunguniartomit, illangiutivlutiglo Gûdib kitorngangita ânanamik piulijauninginnik. Rôm. 8, 21. (v. 19—23. Jes. 11, 6—9.)
Killak nutâk, nunalo nutâk takkovakka. Killak sivorlek, nunalo sivorlek pêrmanik, immarpiglo ìtsungnaerivok. Tak. 21, 1.
Killaglo nunalo, mattomane-ìtuk okausinganut pigumitângulerpuk, pijuksaujomârlutik ikkomamut uvloksame erkartuivingme, inuillo Gûdemik nâlegomangitut pitlartauviksanginne. Okausinganulle neriukpogut killangmik nutâmik, nunamiglo nutâmik, tagvane idluarsaìnek innekarpok. 2 Pêtr. 3, 7. 13.
Killaglo nunalo nungutsomârpuk, okausikkale nungutsomângilat. Mat. 24, 35.

AYER
Eskimo
73